

LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

The PEOPLE'S VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, 190 Claremont St., Toronto 3, Ontario

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, Ottawa

Kaina 10 ct.

Nr. 37

Penktadienis, Rugsėjo (September) 29, 1961, Toronto, Ontario

METAI XXX

Jonavos bendras vaizdas.
(Nuotrauka daryta 1960 metų vasarą.)

Universitetai Organizuoja 73 Valandų Pikietaimą Parlamento Rūmų Otavoje

TORONTO. — Universitetų profesorių ir studentų judėjimas už nuklinį nusiginklavimą organizuoja 73 valandų pikietaimą parlamento rūmų Otavoje, kuris prasidės spalio 6 dieną 10 valandą ryto.

Kampanijos prezidentas Howard Adelman atsikreipė ir sako:

"Dabar atrodo, kad Kanada ruošiasi gauti nuklinius ginklus iš Jungtinių Valstijų.

"Ar jūs sutinkate su tuo?"

"Mes manome, kad šis ėjimas negali neturėti blogų pasekmių Kanadai ir nepablo-

Esąs Suokalbis Nužudyti Kastro

HAVANA. — Kubos vyriausybė pranešė, kad esą suimta eilė kontr-revoliucionierių, kurie planavo nužudyti premjerą Fidelį Kastrą su bazukomis ir rankinėmis granatomis, parūpintomis Jungtinių Valstijų slaptosios žvalgybos.

Jankių slaptoji tarnyba duodanti ir pinigų ir kitko, kad sukursčius Kuboje terorizmą ir asasinacijas.

Kaltinamieji turėję sudarę keletą planų nužudyti Kastrą.

PARYŽIUS. — Kažkas parašė prezidentui De Gaulle laišką, kuriame grumojama prezidentui nužudymu. Po laišku padėtos raidės OAS — pirmosios raidės slaptosios militarinės nacionalistų organizacijos.

Pasikėsimas prieš De Gaulle jau buvo vieną sykį bandytas.

ginti pasaulinės situacijos pagelbėti finansiniai tiems, bendrai.

"Kanados priėmimas nuklinių ginklų pastatytų į pavojų mūsų poziciją kaip taikytųjų su Vakarų pažiuromis.

"Kanados priėmimas nuklinių ginklų sudaro precedentą jų plitimui, tokiu būdu padidindamas netikėto karo pavojų.

"Be to, Didžiosios Jėgos turi sukaupusios nuklinių ginklų, kurių naikinamoji jėga prilygsta 20 tonų TNT dėl kiekvieno žmogaus ant žemės.

"Kanadiečiai privalo priešintis bandymui priruosti juos psichologiniai priėmimui nuklinio ginklo. Mes privalome demonstruoti savo opoziciją vyriausybės neprotiškai ir nemoraliai politikai".

Jis tikisi, kad šimtai ir tūkstančiai nuklinių ginklų oponentų suvažiuos į Otavą minėtam pikietaimui.

Jis kviečia tuos, kurie išgali, vykti į Otavą pikietauti. Kurie negali, tuos prašo

Chruščiovas Sutinka Platesniam Aptarimui

BONNA. — Tarybų Sąjungos premjeras N. Chruščiovas sako, kad jis sutinka su idėja, kad Rytai ir Vakarai pasitartų aukščiausiam lygyje ne vien Berlyno klausimu, o ir kitais klausimais. Jis taipgi netaatęs sąlygų, kad pasitarimas turi įvykti būtinai šiais metais.

Tokias Chruščiovo pažiūras į derybas tarp Rytų ir Vakarų raportavo NATO tarybai Paul-Henri Spaak, Belgijos užsienio reikalų ministras, kuris lankėsi Maskvoje ir kalbėjosi su Chruščiovu.

NDP Lyderis Douglas Smerkia Diefenbakerį

TORONTO. — "Aš noriu pasakyti premjerui, kad jeigu ši šalis eitų į karą dėl Berlyno, tik dėl to, kas antspaudos pasportus į Berlyną, tai tokiam žygiui priešinčiausi aš pats ir šimtai tūkstančių kitų kanadiečių", pareiškė T. C. Douglas, Naujos Demokratinės Partijos lyderis, kalbėdamas nominacijų mitinge Toronte.

"Aš tiesiog nustebau", pareiškė jis, "išgirdęs premjerą sakant, kad užpuolimas ant Berlyno yra užpuolimas ant Kanados".

"Kada gi mes turėjome kokį nors balsą nustatant keistą tvarką Berlyne?" klausia jis. Paskui pridėjo:

"Buvo laikas, kada toriai sakė, 'ką sako Londonas, tam ir mes pasirengę'. Dabar, 'ką tikta sako Washing-

tonas, tam ir mes pasirengę".

Jis griežtai pasmerkė propagandą, kuri siekia įtikinti kanadiečius, būk Berlyno laisvė pavojuje.

Jis pabrėžė, kad Tarybų Sąjunga siekia taikos sutarties, kuri apima pripažinimą Rytinės Vokietijos.

"Gi Jungtinės Valstijos atidėlioja taikos sutartį, jei negalima apvienyti Vokietiją ir militarizuoti ją", pridėjo jis.

"Premjeras Diefenbakeris turėtų sakyti, 'Mes reikalaujame susėsti už stalo ir tartis'".

Douglas tuom pat sykiu kritikavo Tarybų Sąjungą ir Jungtines Valstijas už atnaujinimą nuklinių bandymų. Tačiau, sakė jis, tas neturėtų būti pateisinimu Kanadai priimti nuklinius ginklus.

Kas būtų, sakė jis, jeigu būtų 40 nuklinių šalių, vietoje kelių?

Nuklinės bombos Kanados neapsaugos. Jos tik gali pastrinti tarptautinę situaciją, atimti iš Kanados laisvas rankas kovoti už nuklinį nusiginklavimą.

Centralinė Valdžia Pulsianti Katangą

Elisabethville. — Iš Katangos pradėjo evakuotis baltieji, kadangi eina gandai, kad centralinė Kongo valdžia ruošia karines jėgas puolimui ant Katangos, kad sumušus Tšombės atsiskyrėlių valdžią ir prijungus Katangą prie Kongo.

Jungtinės Tautos buvo pradėjusios kampaniją apvalymui Katangos nuo baltųjų maištininkų, bet Tšombės jėgos pasirodė per tvirtos ir JT buvo priverstos pasirašyti paliaubas.

Belgų ir kitų užsienio kompanijų viršininkai esą užsimoję išgabenti savo baltuosius samdinius, kad nenukentėtų atsitikime kovų, kurios gali išsivystyti Katangoje, jeigu centralinė vyriausybė tikrai naudotų jėgą Katangai prijungti.

Rėkia, Kad Vakarai Parduoda Vokiečius

BONNA. — Kadangi generolas Lucius Clay pasakė, jog Vakarų Vokietija turi priimti padalintas Vokietijos realybę, tai Vakarų Vokietijos spauda sušuko, kad Vokietija "parduodama".

"Ar gi Vokietija yra dabar parduodama?" klausia Bild Zeitung dviejų colių raidžių antgalviu. Tą patį sako ir kiti Vakarų Vokietijos laikraščiai.

Generolas Clay yra prezidento Kennedžio atstovas Vakariniame Berlyne.

Generolą Clay teisinti ir vokiečius apraminti griebsi pats prezidentas Luebke, sakydamas, kad Clay gynė Berlyną kaip JAV komentantas ir dabar jis kaip tik esąs Berlyne dėl vokiečių gynimo.

Vėliau pats Clay apsivertė ragožium ir pareiškė, kad JAV nesustos reikalavusios Vokietijos apvienijimo.

NDOLA. — Mirė seržantas H. M. Julian, kuris buvo išlikęs gyvas orlaivio nelaimėje, kurioje žuvo D. Hamarskjoldas ir 13 kitų asmenų.

Trečia Raketa Pataikė į Tašką

MASKVA. — Tarybų Sąjunga išbandė trečią raketą ir pasėkmingai — ji pasiekė taikinį Pacifike, kaip ir dvi ankstesnės pastaruosiuose bandymuose.

Raketos paskutinioji dalis, pagaminta taip, kad nesudegtų grįžtant į atmosferą, sėkmingai pasiekus taikinį Pacifike ir nukritus arti numatytos vietos.

Raketos padaro po 7,000 ir daugiau mylių kelionę. Reiškia, tokios raketos gali nuvesti į toliausią vietą nuklines bombas ir su dideliu tikslumu, jeigu jau išsiveržtų nuklinis karas.

Bandymai su tokiomis raketomis būsią tęsiami ir toliau.

Iš Kanados Gyvenimo

Statistikų biuras skelbia, kad bedarbių skaičius viduryje rugpiūčio buvo 323,000 arba 31,000 mažiau, negu buvo mėnesį atgal, taipgi apie 30,000 mažiau, negu kad buvo tuo metu praėjusiais metais.

Bet statistikų biuro skaitlinės visuomet būna mažesnės, negu rodo samdymo biurai.

Nežiūrint to, kad bedarbių skaičius sumažėjo, vistiek 323,000 darbininkų negalėjo gauti darbo ir vasaros metu. Juo labiau jie negalės gauti žiemai atėjus. Reiškia, tiek tai darbininkų ne tik kad nieko naudingo negamino, bet dar juos reikėjo išlaikyti su jų šeimomis. Koks nuostolis visam kraštui.

Pernai žiemos metu buvo 719,000 bedarbių. Kiek jų bus šią žiemą?

Premjero kabinete buvo Royal York viešbučio savininkų ir darbininkų unijos atstovų konferencija, bet ji buvo už uždary durų ir dar nežinia, kas tenai atsitiko. Tai buvo premjero iniciatyva, kad kaip nors sutaukius savininkus su darbininkais.

Darbininkai pasigenda Kanados Darbininkų Kongreso lyderių talkos. Jie, matyti, labai užsiėmę su nikelio kasėjais Sudburyje, kad atėmus juos iš vienos unijos ir atidavus kitai. Rodos, Kongresui nesudarytų svarbos, kuriai unijai darbininkai priklauso, bile jie priklauso.

Tarptautinė Mine, Mill and Smelter Workers Unija savo konvencijoj Edmontone pasmerkė Kanados Darbininkų Kongreso, United Steelworkers of America lyderius ir Sudburio nikelio kasėjų unijos lokalo vadovybę už slapta veiklą išplėsimui iš unijos lokalo su 17,000 narių ir atidavimui plieno darbininkų unijai grynai politiniais išrokavimais.

Konvencija ragina unijų judėjimą reikalauti, kad Kanados Darbininkų Kongreso lyderiai pasiaiškintų darbininkams, ką jie veikia Sudburyje.

Kanados Broadcasting Korporacija, kuri praėjusiais metais davė pamokas rancūzų ir rusų kalbų ant televizijos, šiais metais duos ant televizijos pamokas anglų kalbos imigrantams.

Pamokos prasidės ateinančių mėnesį, tai yra, spalio mėnesį, ir tęsis 26 savaites po tris pamokas į savaitę. Šeštadieniais ir sekmadieniais pamokos bus vidurdienį, o trečiadieniais — nuo 11.30 val. dieną.

Šios pamokos bus duodamos iš Toronto stoties, CB-LT, tad jomis galės pasinaudoti Toronto ir apylinkių imigrantai.

Toronto statybos industrijos savininkai siūlo statybos darbininkams \$1.25 į valandą minimumą. Unija reikalauja \$2.00.

Bet tuo pačiu jie baisiai smerkia unijas statybos industrijoj.

Nauja Demokratinė Partija siūlo Kanados vyriausybei tokią politiką taikos klausimu:

Pasiūlyti Jungtinėse Tautose, kad visos nenuklinės šalys pasirašytų paktą, pasmerkiantį nuklinius ginklus. Pasiūlyti Jungtinėse Tautose rezoliuciją, reikalau-

jančią, kad Rusija ir Jungtinės Valstijos sustabdytų nuklinius bandymus.

Pasiūlyti Vokietijos taikos pakto konferenciją pagrindu neutralios, demilitarizuotos zonos centralinėje Europoje, visiško ištraukimo ginkluotų jėgų iš abiejų Vokietijų ir pilnos garantijos laisvo Vakarų priėjimo prie vakarinio Berlyno.

Kanadietis

TORONTO. — Judėjimas už taiką ir prieš ginklavimą, susidedas iš liberališkėsių pažiūrų moterų, žinomas kaip Voice of Women, turėjo konferenciją Torontote ir nutarė nuvežti premjerui Diefenbakeriui pasiūlymą, kad 1962 metai būtų paskelbti taikos metais.

Šis judėjimas linkęs organizuoti moterų judėjimą už taiką po visą pasaulį.

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos
Centro Komitetas išleido
Kanados lietuvių Palantos parašytų
Eilėraščių Rinkinį

Minčių Trupiniai

Leidinyje telpa apie 80 eilėraščių, parašytų iš Kanados darbo žmonių bei lietuvių emigrantų gyvenimo. Knygūtė 80 puslapių. Kaina 75 centai.

Platintojams, užsisakantiems 5 egzempliorius ar daugiau, skaitome po 50 centų.

Užsakymus prašome siųsti:

K. L. L. D. Centro Komitetas
160 Claremont St.
Toronto 3, Ont., Canada

Lietuvių Gyvenimas Lietuvoj ir Amerikoje

1. LIETUVA ŠIANDIEN — tai nedidelė knyga puspuslapiais, bet baisiai didelė ir stipri savo turiniu, nes joje labai teisingai pasakoma ir daugybė nuotraukų parodoma, kaip atrodo socialistinė Lietuva, jos žmonės ir gyvenimas; pasakoma ir parodoma žmonių, kurie lankėsi Lietuvoje 1959 m. ir viską matė savo akimis, jautė savo širdimi ir patyrė savo objektyviu protu. Kiekvienas lietuvis turi šitą knygą įsigyti ir platinti — juo labiau platinti tarp tų, kurie yra suklaidinti atžagareivių
2. AMERIKOS LIETUVIAI ir ANGLISKŲJŲ SKOLINTŲ ŽODYNAS — Amerikos lietuvių laikraščių, knygų, mokyklų, parapijų, kultūros ir kalbos labai įdomus aprašymas. 366 psl. Kaina 2 dol.
3. ŠIRDIES RŪMAI — pirmasis lietuviškas romanas apie širdį. 449 psl. Kaina 2 dol. spaudos melais. 95 psl. Kaina 1 dol.
4. ŠLIUPTARNIAI — didžioji Amerikos lietuvių gyvenimo knyga. 652 psl. Kaina 2 dol.
5. ČIKAGOS ŠEŠĖLIAI — nuogojo gyvenimo vaizdai. 316 psl. Kaina 2 dol.

Visos 5 knygos sykiu tik 5 doleriai čia arba Lietuva. Persiuntimo kaštus apmokame.

Rašykite:

Dr. Alg. Margeris, 3325 S. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.

Centro Komiteto Įsteigtas Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos KNYGYNAS

160 CLAREMONT ST., TORONTO, Ont.

Telkia veltui pasiskaitymui įvairių lietuviškų knygų, daugumoje pokariniais metais išleistų Tarybų Lietuvoje.

Norintieji naudotis knygynu turi pasimokėti \$5.00 kauciją, kuri gražinama nustojus naudotis knygynu.

Knygos duodamos vienam mėnesiui. Po mėnesio nesugrąžinę ir nepersirašę knygas, turi mokėti po \$1.00 už kiekvieną pavėluotą mėnesį.

Paštu užsisakantieji knygas turi apmokėti persiuntimo išlaidas.

Knygnas atdaras penktadieniais nuo 7 iki 8.30 val. vakarais ir ketvirtadieniais nuo 2 iki 4 val. po piet.

Žemiau talpiname po dalį knygų sąrašo. Norinčius naudotis knygynu prašome išsikirti juos ir užsisakant paštu naudoti knygos numerį.

- ČIAUSKUTĖ. R. Nuris Giuntekinas. Romanas. Knyga 488 puslapių. Knygyne Nr. 569.
- BALTASIS STEBŪKLAS. N. Tichonovas. Apysaka. Knyga 298 puslapių. Knygyne Nr. 570.
- PONAS PICEKAS. Anatolijus Gidašas. Romanas. Knyga 760 puslapių. Knygyne Nr. 571.
- TITANAS. T. Dreizeris. Apysaka, Knyga 672 puslapių. Knygyne Nr. 572.
- BRONZOS PAUKŠTIS. A. Rybakovas. Apysaka, Knyga 300 puslapių. Knygyne Nr. 573.
- PATARLES IR PRIEZODZIAI. Knyga 480 puslapių. Knygyne Nr. 574.
- GIMIMO DIENA. A. Venclova. Romanas. Knyga 620 puslapių. Knygyne Nr. 575.
- SUNKIAUSIAS MENAS. M. Sluckis. Literatūrinės pastabos. Knyga 324 pusl. Knygyne Nr. 576.
- DAINOS ŽEMAIČIŲ. Surinktos Sim. Stanevičiaus. Knyga 224 pusl. Knygyne Nr. 577.
- STEBUKLINGOSIOS NILSO KELIONĖS. Selma Lagerlef. Knyga 736 puslapių. Knygyne Nr. 578.
- STROGOVALI M. Markovas. Romanas. Knyga 796 puslapių. Knygyne Nr. 579 ir Nr. 585.
- JAUSMŲ UGDYMAS. Gus. Floberas. Vieno Jaunuolio istorija. Knyga 572 puslapių. Knygyne Nr. 580.
- VAIKYSTĖ — PAAUGLIO METAI — JAUNYSTĖ. L. Tolstojus. Knyga 436 puslapių. Knygyne Nr. 581.
- BROLIAI JERŠOVAI. V. Kočetovas. Romanas. Knyga 656 puslapių. Knygyne Nr. 582.
- TEHERANAS. S. Sevuncas. I dalis. Romanas — Irano Naktis. Knyga 528 puslapių. Knygyne Nr. 583.
- Antra dalis. Romanas — Prieš Auštant. Knyga 580 puslapių. Knygyne Nr. 584.
- DEIMANTŲ GROBIKAI. L. Busenaras. Romanas. Knyga 520 puslapių. Knygyne Nr. 586.
- N. GOGOLIO RAŠTAI. Pirmas tomas. Biografija ir veikalas "Vakarai Viensėdyje Prie Dikankos". Knyga 356 puslapių. Knygyne Nr. 587.
- Antras tomas. Apysakos. Knyga 308 puslapių. Knygyne Nr. 588.
- Trečias tomas. Apysakos. Knyga 292 puslapių. Knygyne Nr. 589.
- Ketvirtas tomas. Komedija — Revizorius. Knyga 342 puslapių. Knygyne Nr. 590.
- Penktas tomas. Poema — Mirusios sielos. Knyga 454 puslapių. Knygyne Nr. 591.
- ATSIMINIMAI IR DABARTIS. L. Prūseika. Knyga 228 puslapių. Knygyne Nr. 592.
- GYVENIMO ŽINGSNIAI. J. Gaisrys. Apysakos. Knyga 248 puslapių. Knygyne Nr. 593.
- NEPAPRASTI SEVOS NUOTYKIAI. A. Aleksinas. Jau namečiams apysakaitės. Knyga 216 puslapių. Knygyne Nr. 594.
- PELENAI IR DEIMANTAS. J. Andzejevskis. Apysaka. Knyga 366 puslapių. Knygyne Nr. 595.
- RAMI GATVĖ. L. Karelinas. Apysaka. Knyga 216 puslapių. Knygyne Nr. 596.
- SUTEMOS. Chen Ser Ja. Romanas. Knyga 228 puslapių. Knygyne Nr. 597.

TARYBŲ LIETUVOJ

Apdovanojo Lietuvos Aukš. Mokslo Darbuotojus

VILNIUS. — Už didelių nuopelnus ruošiant specialistus ir vystant mokslą TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumas 1961 metų rugsėjo 15 dienos įsaku Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje apdovanojo: Lenino ordenu Brašauską Kazimierą — profesorių Kauno Politechnikos Instituto rektorių; Kubilių Joną — profesorių, Vilniaus V. Kapsuko vardo universiteto rektorių; Pranskų-Zaliojų Bronių — profesorių, Vilniaus V. Kapsuko vardo universiteto katedros vedėją.

Darbo Raudonosios Vėliavos ordenu Buskutį Petrą — Kauno Politechnikos Instituto profesorių; Indriūną Juozą — profesorių, Kauno Politechnikos Instituto katedros vedėją; Jankauską Steponą — profesorių, Vilniaus V. Kapsuko vardo universiteto katedros vedėją; Kuzmickį Vytautą — Lietuvos Ministrų Tarybos aukštojo ir vidurinio specialiojo mokslo komiteto pirmininką; Lazauską Stanislovą — docentą, Vilniaus V. Kapsuko vardo universiteto dėstytoją; Mickevičių Juozą — docentą, Vilniaus Valstybinio Pedagoginio Instituto katedros vedėją; Novovorskį Andriejų — docentą, Kauno Politechnikos Instituto fakulteto dekaną pavaduotoją; Rudį Viktorą — profesorių, Lietuvos Žemės ūkio akademijos katedros vedėją.

Be to, Garbės Ženklo ordenu apdovanojami 22 žmonės. Jų tarpe profesorius Povilas Brazdžiūnas, docentas Vytautas Ilgūnas, Šiaulių Pedagoginio Instituto fakulteto dekanas Stasys Jakutis, pro-

fesorius Antanas Purėnas, profesorius Zigmas Žemaitis ir kiti.

Medaliu už darbo šaunumą apdovanojami taip pat 22 žmonės — docentas Pranas Akşamitas, docentė Paulina Girdzijauskienė, docentas Antanas Janonis, medicinos mokslų kandidatas Jonas Kuzma, docentas Eugenijus Meškauskas ir kt.

Medaliu už pasižymėjimą darbe apdovanojami 12 žmonių.

A. Vaivutskas

Liaudies Meno Paroda

KLAIPEDA. — Miesto kultūros namuose atidaryta lietuvių liaudies meno paroda. Ją organizavo Zemaitijos ir Klaipėdos krašto liaudies meno meistrų sekcija, jungianti apie 80 talentingų meistrų.

Pirmojoje parodoje liaudies meno meistrai ekspozicijoje apie 1,200 medžio skulptūrų, audinių, keramikos, gintaro ir tapybos darbų. Geriausi žinomų liaudies meno meistrų Petro Kalendos, Aniceto Puškoriaus, Prašo Šaulio, Zuzanos Pекneriūtės bei Eduardo Jonušo darbai bus ekspozuojami Viasąjunginėje liaudies meno parodoje.

Žirginio Sporto Varžybos

SKUODAS. — Čia sveičiavosi broliškosios Latvijos Saldus ir Aizputės rajonų žirginio sporto mėgėjai. Jie surengė parodomąsias varžybas. Gausiai susirinkę žiūrovai gerėjosi Aizputės rajono sportininkės Olgos Indanai puikiu pasirodymu įveikiant sunkius kliūčių ruožus bei komandinėje estafetėje. Treneris Landbergas žirgu

Stasys Benčzius, repatriantas iš Brazilijos, ne tik gerai įsikūrė Lietuvoje, bet ir pasitikėjimą žmonėse įgavo. Praėjusių metų pabaigoje jis

buvo išrinktas į liaudies teismo tarėjus Kaune. Nuotraukoje matote jį (dešinėje) teismo posėdžio metu. Jis dirba "Kauno audinių" fabrike.

"Almaza" pademonstravo aukštojo jomo klasę. Varžybų nugalėtojai apdovanojami diplomais.

STATOMAS DAR VIENAS MĖSOS FABRIKAS

Klaipėda. — Rytiniame miesto pakraštyje statomas stambus mėsos kombinatas, kuriame per pamainą bus pagaminama 50 tonų įvairių mėsos produktų.

Siuo metu statybos aikštėje verda įtemptas darbas. Statomas pagrindinis naujo kombinato gamybinis korpusas ir pagalbiniai pastatų blokai.

Statytojų kolektyvas, vadovaujamas jauno inžinieriaus, Kauno politechnikos instituto auklėtinio Arnoldo Lorenčo, užsibrėžė užbaigti fabriko statybą ir perduoti jį naudojimui 1963 metais.

PO PENKIOLIKOS METŲ

K. Stalioraitis

Grįžti į Lietuvą, penkioliką metų (1944-59) prasibastavus Vakarų Vokietijoje — ne visai lengvas sprendimas. Ne dėl drąsos. Bent kiek mąsciusiam ir spaudos atgarsius stebėjusiam turėjo būti aišku, kad gyvenimas nesustojo Tarybų Lietuvoje 1945 metais, kad karo sukeltos audros ir aistros jau seniai aprimo ir užleido vietą praktinės statybos kasdienybei. Panašias nuotaikas galima buvo išskaityti net ir iš šykščių, bet kartais gan objektyvių geresnėje Vakarų Vokietijos spaudoje. Bet toks jau visų laikų emigrantų likimas: jiems laiko rodyklė Tėvynėje sustingsta, kaip toje miegančios karalaitės pasakoje, iki išsvajotasis princas pasirodys iš debesų, užsuks laikrodį, pilis atgis ir vėl viskas pradės slinkti po senovei, tarytum per tuos penkiolika metų nieko nebūtų įvykę. To istorijoje niekad nebuvo ir nebus.

Trumpai drūtai — man buvo aišku, kad Lietuvoje manęs nekars, netrems ir po kalėjimus netampys (tarp kitko, niekas netgi nepaklausė: "Kogi į tą Vokietiją bėgai?", matyt, visi laikė tą klausimą palaidotinu), bet užtat buvo lygiai aišku, kad vokišką kasdienybę teks pakeisti tarybine kasdienybe ir kad toji tarybinė kasdienybė bus gerokai skirtinga. Bet kas, jeigu toji tarybinė kasdienybė pasirodys lyg koks merdintis liūnas, o taip ją, berods, ir vaizduoja emigrantų spaudoje? Ar ta Lietuva bagota ar nuskurusi? — taip statytų klausimą į Lietuvą emigruojąs svetimšalis, bet man, kaip lietuviui, klausimas atrodė kitaip: ar mūsų biedna Lietuvėlė trypsi vietoje, ar kruta pirmyn? O jei kas dargi džiaugtųsi jos biednyste — tam ji nebuvo motina ir nebus.

Nėra malonesnio vaizdo pasaulyje, kaip naujos statybos, kylančios iš senų griuvėsių, bruzgynų ir šapų. Šią nykstančių griuvėsių vaizdą labai dažnai teko stebėti Vakarų Vokietijoje, vokiečiai jį pasididžiamai vadino

"ūkiniu stebuklu". Pasididžiavimas teisingas, statytojams — garbė ir šlovė, ir jeigu vokiečiai rūpintųsi tik savo "ūkiniais stebuklais", jie niekam neužkliūtų nei Vakaruose, nei Rytuose. Bet dar mielesni šitokie vaizdai savame krašte, savame mieste. Kad Lietuvoje šis tas statoma, galima buvo tikėtis, bet maniau, kad tokiame užkampyje, kaip Kapsukas (buv. Marijampolė), kur gyvenimo mano šeima, statyba dar visai menka. Tuo tarpu per dvejus metus, kiek čia išgyvenau, jau išdygo naujas viešbutis, nauji pašto rūmai, nauja vidurinė mokykla (gimnazija) tūkstančiui mokinių. Dar nebuvau nuėjęs pasižiūrėti naujo didžiulio prekybinių mašinų fabriko, kuris baigiamas rengti kitame miesto gale. Be to, auga valstybės ir privačių asmenų lėšomis statomi gyvenamieji namai.

Keičiasi namai, keičiasi ir šimtai kitų kasdieniškų smulkmenų. Man sugrįžus iš užsienio, prie kelių sankryžos prieš pat mūsų namus dar tysojo bulvių daržas, darbus jau nuvalytas ir apso-dintas medeliais — parko užuomazga, su laiku čia būsiąs sukurtas vienas gražiausių miesto kampelių, o parko auginimu, kaip patyriau mokykloje tėvų susirinkime, rūpinsis, ir moksleiviai, nes parkas bus mokyklos kaimynas.

Anądien vaikščiojau po miesto pakraštį su vienu Kapsuko jaunųjų inžinierių. Užmetė akį ant senų namelių eilės.

— Ar ne nuo caro laikų jie čia teberiošo? — paklausė jis.

Kaip senas šio miesto gyventojas, galėjau paliudyti, kad taip tikrai yra.

— O kada gi ateis ta diena ir valanda, kai Kapsuke bus nugriauta paskutinioji "kaūžė samanota, kurioje gimiau?"

— Greičiau, negu gali tikėtis.

Aš pats tebegyvenu nuosavame name — dar motinė-lės dėka su tokiu vargu ir pa-

sišventimu pastatytam. Tai-gi, ir klausiu inžinierių:

— O kada pats mane nugriausi?

— Ko skubėti? Juk gyvenimi patogiai — turi nuosavą sodą, daržą. O aš tave, nors ir miesto pakraštyje gyveni, dar šiemet prijungsiu prie vandentiekio — galėsi šulinį užversti, — juokiasi inžinierius.

— Ačiū, — sakau, — ir už tai. O kai dėl sodo ir dar-žo, tai tikrai patogiu. Čia mano uošvio (84 metų pensininko) karalystė su bitėmis, serbentų krūmais ir kažkokių ten sodininkystės draugių premijuotomis kriaušaitėmis, obelaitėmis.

Begyvendamas gimtinėje, lietuvišku maistu penimas, per tuos pusantrų metų gerokai pasitaisiau. Vokietijoje, mat, buvau pripratintas prie daug liesesnio uždaro. Teks, atrodo, pasirūpinti kokiais nors preparatais "ant suliesėjimo". Čionykščiams tokie preparatai mažiau reikalingi, nes prie vietinio maisto, matyt, priprate. Paprastai tokioje būdoje padeda sportas, bet aš, deja, sportuoju sėdimą sportą — aistringai lošiu šachmatais. Jau per pusantrų metų su šachmatų lenta išsibaladuo-jau po visą Lietuvos respubliką — šlovingai ir mažiau šlovingai sukovojau įvairiuose turnyruose Vilniuje, Klaipėdoje, Ukmergėje, Varniuose. Buvau nusibeldęs su respublikos komanda net į Azerbaidžaną, Kaspijos jūros pakrantėje. Pradžioje į galvą man netilpo, kaip čia tokioms baikoms, kaip šachmatai, gali būti eikvojama tiek laiko. Bet apie kortininkų turnyrus čia neteko girdėti (Vakarų Vokietijoje ir Amerikoje "skato" ar "bridžo" turnyrai tikrai yra), tai gal tos šachmatų varžybos ir nėra toks jau durnas išmislas.

(Bus daugiau)

TORONTO. — Ontarijos Darbo Santykių Taryba davė leidimą Viešbučių ir Restoranų Tarnautojų Unijai traukti į teismą Royal York viešbutį už atleidimą darbininkų iš darbo streiko metu.

Teismas turės nuspręsti, ar viešbutis elgėsi teisėtai, ar ne.

AMSTERDAMAS. — Buvusios dvi Europos karalienės tarybiniu lėktuvu išvyko į Kinijos Liaudies Respublikos sostinę Pekiną. Viena jų yra Belgijos karalienės Elzbietos motina, 85 metų amžiaus, o antroji — jos vyresnioji dukterė, buvusi Italijos karalienė Marie Jose.

Jas kviečia Kinijos moterų asociacija. Karalienės Kinijoje viešės mažiausia tris savaites.

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
LEIDZIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS

Prenumeratos Kaina:

Viaur kitur metams \$4.50; pusel metų \$2.25

Kanadoj ir Didžiojoje Britanijoje metams \$4.00; pusel metų \$2.00

LIAUDIES BALSAS

160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada

Telefonas: EMpire 6-4358

NEREIKĖJO NOSIES KIŠTI

Vakariniame pasaulyje dabar labai daug siejojasi dėl Berlyno padėties. Tiesa, rodos nebūtų ko verksti, nes niekas niekam bloga Berlyne nedaro, tik uždarė vartus, kad "politinės kiaulės" nelandytų, bet matyti ir dėl to yra ko verksti kai kam. Kiti, tiesiog ašarodami, sako: "Kodėl gi tie rusai negali palikti taip, kaip buvo iki šiol?" Girdi, nebuvę taip blogai.

Visiems yra žinoma, kad musės žmogus ir nepastebėtų, jeigu ji neįkyrėtų su savo lindimu. Ir kada ji išpyksta, žmogus ją veja tolyn. Taip buvo ir su Berlynu. Pasinaudodami patogiomis sąlygomis, kapitalizmo agentai dėjo visas pastangas kenkti Rytinio Berlyno autoritetams. Jie net nesupratusius žmones pardavinėjo. Už tam tikrą sumą pinigų jie stengdavosi prikaltinti juos bėgti į Vakarų.

Rytinės Vokietijos valdžiai nusibodo terliotis su tais niekalais. Ji uždarė sieną jiems. Jie gali spaudytis prie sienos ir špygas rodyti, bet tai jų rekaldas. O Tarybų Sąjunga, laba pagrįstai, nori pasirašyti taikos sutartį. Juk tiek metų praėjo po karo.

Vakarinės Vokietijos politikieriai ir jų globėjai turėjo būti padoresni, jeigu jie norėjo, kad vartai būtų atviri ir toliau, kaip buvo iki jų uždarymo. Kiauliškai elgiantis buvo galima tikėtis to, kas įvyko.

TIKRAI PIKTINANTIS REIŠKINYS

Al. Gimantas skundžiasi Tėviškės Žiburiuose:

"Jau trečią kartą tenka prabilti šia kai kam labai įkyria tema. Tylėti, žinant kaikuriuos faktus, išties būtų nusikaltimas. Gi tie faktai yra pakankamai nemalonūs ir garbės neteikia mums visiems. Pasirodo, neperseniausiai tam tikrų amerikinių įstaigų tarnautojai susidomėjo eilės mūsų tautečių kaikuriomis nuomonėmis, jų veikla netik dabar, bet ir praityje. Gal ir nebūtų nieko nuostabaus, jei trimis raidėmis paženklintos įstaigos dėmesys kaikuriais tautiečiais būtų atkreiptas svetimųjų, bet ne savųjų. Tas tegali rodyti, kad savųjų tarpe jau turime ir tokių, kurie, stokodami tautinės savigarbos jausmo, jau skuba pas svetimuosius su savais įtarimais, spėjimais.

"Ką gi, amerikiečiai valdininkai yra kultūrinbi, stropūs veikiančių įstatymų saugotojai ir vykdytojai. Pasikalbėję su įtariamaisiais lietuviais įsitikino, kad niekas jokios revoliucijos neplanuoja, niekas net ir nemano kėsintis į viešąją saugumą ar laužyti veikiančių įstatymų".

Iš to, kas pacituota, aiškiai matosi, kad nekurię dipukai buvo įskųsti FBI ir jie lankėsi pas įskųstuosius ir klausinėjo.

Apie tų valdininkų kultūringumą mes čia nekalbėsime. Bet tie, kurie daro tokius skundus prieš tuos, kurie gal kiek skirtingiau galvoja, tai tikrai biau rūsi sutvėrimai.

Beje, tie skundikai dar daugiau skundų darė ir daro prieš pažangesnius lietuvius. Bet jų skundai tik juos pačius pažemino.

TRISDEŠIMTI METAI

Tai mūsų laikraštis Liaudies Balsas pradėjo 30-tus metus. Rugsėjo 22 dieną sukako 29 metai. Ateinančiais metais rugsėjo mėnesį minėsime 30-tas sukaktuves.

Trisdešimt metų nėra toks ilgas laikas, bet mūsų gyvenime sudaro gražų laikotarpį. Reikia nepamiršti, kad pačios Kanados susitvėrimas įvyko nepilnai 100 metų atgal. 1967 metais bus minimos 100-tosios sukaktuvės.

Nors gal per anksti kalbėti apie ruošimąsi prie mūsų laikraščio sukaktuvių, tačiau galvoti apie tai galima. Turėtume gražiai atžymėti.

Oi Tu Svajonė!

Oi brangi svajonė! Kiek žadėjai tu laimės' Rodos, aplėktum pasaulį be jokios baimės... Rodos vis eitum tiktai taku vainikuotu Ir vis sėtum laimę ir džiaugsmą neribotą.

O lanksti svajonė! Palaikai mano viltį, Kuri, nors ir varguose, nenustoja kilti. Gražiai papuošei mano ateitį svajingą, Žadėjai priruošti gyvenimą laimingą.

Nors vargai spaudžia širdį ir dega krūtinė, Nuolat mintys lakioja, griežia sutartinę. Momentui lengvini gyvenimą vargingą, Nušluostai prakaitą, net ašarą graudingą.

Tu mane liūliavai savo maloniais aidais, Kartu apvylei savo kilniaisiais pažadais. Nes iki šiol nesuradau laimės ir turtų Ir vis tebeskėstu gelmėj vargų užburtų.

— Petras

Pasidairius Po Pasaulį

Tarybų Sąjungos premjeras Nikita Chruščiovas pareiškė, kad popiežius kalba labai protingai ragindamas Rytus ir Vakarų tautis sumažinti pavojaus taikai.

Tarybų vyriausybė, sakė Chruščiovas, sveikina tokius raginimus, nežiūrind kas juos daro.

Prezidentas De Gaulle sako, kad jis atsakys nuo tų teisių, kurios jam buvo suteiktos laike sukilimo Alžirijoje, balandžio mėnesį.

Tuo pačiu laiku jis pasileido po Franciją su prakalbotomis tikslu susiartinti su žmonėmis.

Stebėtojai sako, kad De Gaulle prestižas pastaruoju laiku smarkiai susmuko ir jis esąs priverstas taikytis prie žmonių.

Daugiausia prieš valdžią buvo nusistatę fermeriai. Kabinetas, norėdamas patenkinti fermerius, nustatė tokią pieno kainą, kokios reikalavo fermeriai.

Rytinės Vokietijos parlamentas priėmė bilį, įgaliojantį vyriausybę paskelbti pavojaus stovį ir mobilizuoti žmones apsigynimui.

Bet bilius nieko nesako apie ėmimą vyrų į armiją.

Iškilius pavojui, vyriausybė galės mobilizuoti piliečius nuo 16 iki 65 metų amžiaus įvairiems apsigynimo reikalams.

Federalis Kanados sveikatos ministras Monteith paskelbė, kad Toronte radioaktyviųjų kritulių kiekis labai padidėjęs. Aparatai užrekdavę net iki 470 disintegracijų per minutę kubiniame metre.

Tuo tarpu Ontarijos sveikatos ministerijos aparatai užrekdavo vos pusę tiek, kiek federalės ministerijos.

Jeigu tokia radiacija tęstųsi ilgai, sako sveikatos mi-

nistrai, tai susidarytų pavojus žmonių sveikatai.

Radiacijos padidėjimas paeinąs iš nuklinių bandymų Tarybų Sąjungoje.

Jamaika per referendumą nubalsavo atsiskirti nuo Vakarų Indijų Federacijos ir tapti nepriklausoma valstybe britų šalių draugijoj.

Pati Federacija taps nepriklausoma nuo Britanijos tik ateinantį gegužės mėnesį.

Jamaica turi 1,700,000 gyventojų. Tai didesnė pusė gyventojų visos Federacijos. Federacijos bendras gyventojų skaičius neviršys 3,000,000. Ją sudaro salos, kurios bendrai vadinasi Vakarų Indijomis.

Jungtinių Tautų Generalinės Asemblėjos prezidentu išrinktas tunisietis Mongi Slim. Už jį balsavo visos šalys, nebuvo jokios opozicijos.

Bet su generaliniu sekretorium bus keblumų. Tarybų Sąjunga siūlo trejukę — tris sekretorius, bet Vakarai piestu stoja prieš tai. Girdi, Jungtinės Tautos pavirstų tik debatų organizacija.

Katangos prezidentas ir Jungtinių Tautų atstovas tarėsi Ndoloj, Šiaurės Rodezijoje, ir susitarė, kad būtų nutraukti mūšiai Katangoj.

Tšombė reikalauja, kad visi JT kareiviai būtų ištraukti iš Katangos, bet Jungtinės Tautos nesutinka su tokiu jo reikalavimu. Jei kaip, tai mūšiai gali atsinaujinti.

Pasaulis dabar dalinasi į tris sritis, socialistinę, vakarietišką ir taip vadinamą neutrališką. Gyventojų skaičiumi jos stovi sekančiai:

Socialistinė sritis ar sekretorius stovi pirmoj vietoj su 1,100,000,000 gyventojų, vakarietišką antrojo vietoj su

1,040,000,000 gyventojų ir neutralius su 900,000,000.

Yra dar 50,000,000 gyventojų kolonijose. Jeigu ir kolonijas pridėti prie vakarietičių, tai vistiek socialistinis sektorius palieka didžiausias.

Gromyko ir Rusk turėjo pasitarimą Berlyno klausimu. Atrodo, kad pradžia pasitarimų šiuo klausimu buvo neblogo.

Jie turį paruošti dirvą Chruščiovo ir Kenedžio susitikimui.

Privatiška kompanija buvo išpirkusi varantus ir areštavusi 7 laivus, kurie priklausė Kubai, norėdama išieškoti iš Kubos \$1,500,000, bet Kanados teismas panaikino areštą.

Kuba nacionalizavo šiuos laivus, kaip ir kitus dalykus, ir jie priklauso Kubai. Kanados vyriausybė pripažįsta Kubos vyriausybę ir negali palaikyti bent kokių privatiškų ieškojimų Kanadoje.

Jungtinėse Valstijose apskaitintos dvi kanadiškos ir viena Bahamos korporacijos ir 25 individualai pardavime \$7,000,000 vertės šerų nesamos nikelio kompanijos.

Tai bent žulikai.

Kas su jais atsitiks, sunku pasakyti, bet tiek pinigų turėdami jie turės kuo gintis, gi žmonės, kuriuos apšukojo, veikiausiai neatgaus nieko.

Kanados spauda rašo, kad prezidentas Kennedys parašė laišką Kanados premjerui Diefenbakeriui, kad jis greičiau apsispręstų, ar jis ims nuklines bombas dėl bomarkų ar ne.

Kadangi laiškas rašytas premjerui asmeniškai, tai jis turį teisę nerodyti jo ir net užsiginti. Taip šis klausimas ir lieka be atsakymo.

Kas Kaip Remia Liaudies Balsą

J. Lesevičius, Montreal, prisuntė atnaujintų prenumeratų ir \$11.50 surinktų aukų. Aukojo S. ir D. \$10.00 ir R. K. \$1.50.

S. Butt News Dealer, 132 E. Hastings St., Vancouver, B. C., prisuntė už jų parduvinėjamą LB \$4.20.

B. Kvietinskas, Montreal, prisuntė atnaujintų prenumeratų.

A. Wardo, Detroit, Mich., prisuntė nuo detroitiečių dėl LB paramos \$5.00.

Visiems už pasidarbavimą ir paramą Liaudies Balsui, sirdingai ačiū.

Administracija

Pastabos

Spauda dabar pilna visokių pareiškimų ryšium su Berlynu. Kas galva, tai protas.

Vieni sako, kad geriau mirti nuo nuklinės atakos, negu gyventi po komunizmu.

Kiti sako, kad jeigu komunistai laimės Berlyne, tai tuojuos bus "kaput" ir Jungtinėms Valstijoms.

Dar kiti šaukia, kad kas priešinasi slėptuvių statymui, tas yra "išdavikas".

Vienu žodžiu, tikra "Babilonija".

★

Bet ne visi dar neteko proto.

Spauda, aplamai, stovi už derybas, už susitarimą.

Ir buržuazinė spauda prieš Kanados ginklavimąsi nukliniais ginklais.

Naujos Demokratinės Partijos lyderis Douglas pasakė, kad jis priešingas ėjimui į karą dėl Berlyno.

"Koks skirtumas", sako jis, "kas antspaudos pasportus?"

★

Canados Broadcast ing Corporacijos žinių redaktorius John McCallum su žmona ir dviem vaikais išbuvo savaitę slėptuvė nuo radioaktyvių kritulių. Tai buvo neva pademonstravimui, kad nėra taip bloga pabūti slėptuvė.

Bet jis išėjęs pasirašė peticiją prieš nuklinius ginklus.

Girdi, nors tai nebuvo taip bloga, bet jie visi žinoję, kad lauke žmonės gyvena, pasaulis eina pirmyn.

Visai kitas dalykas būtų atsitikime karo.

★

Tie žmonės, kurie nori karo vien tik dėl to, kad Tarybų Sąjunga nori pasirašyti sutartį — taikos sutartį — ir normalizuoti padėtį Berlyne, matomai yra netekę žmoniškumo.

Juk tai ne juokas: nuklinis karas ne tik miestus sugriautų, bet ir pražudytų šimtus milijonų žmonių.

Ar bereikia didesnės bėprotystės?

Tokius žmones reikia uždaryti beprotnamiose.

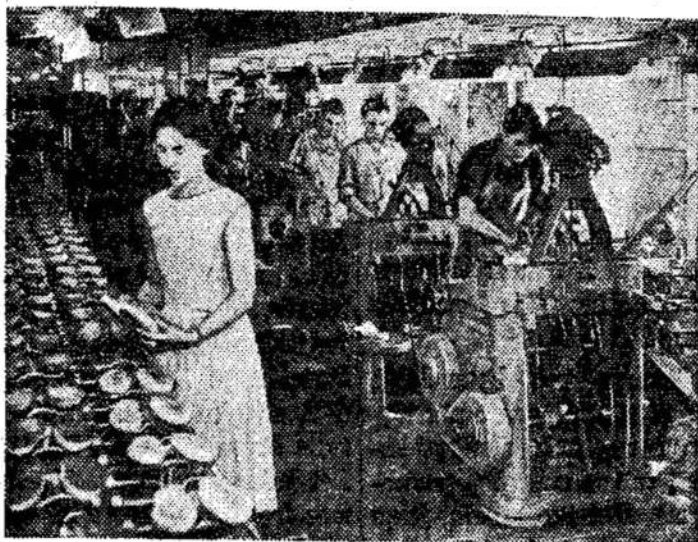
★

Berlyniečiams nei plaukas nuo galvos nenukristų, jeigu taikos sutartis būtų pasirašyta.

Viskas, kas būtų, tai Adenaueras netektų priemonių kenkimui Rytinei Vokietijai.

O jis jau neteko tų priemonių. Didelio skirtumo nebus, ar ta sutartis bus pasirašyta ar ne.

J. Y.

Didelis pasikeitimas įvyko Latvijos dėvėrykų fabrike Pirmoji Gegužės, Rygoje. Dabar visa gamyba mechanizuota. Per 5 mėnesius buvo pagaminta 10,000 porų dėvėrykų viršum plano. Nuotrauka parodo keletą mašinų su jų operuotojais.

Ką Kiti Rašo

Žmonių teisės ir Kongresas

Dar 1957 metais Kongrese buvo "susirūpinta" žmonių pilietinėmis teisėmis mūsų šalies pietinėse valstijose. Tuoj tapo sudaryta komisija reikalą iširti ir patiekti pasiūlymus padėties pataisymui. Na, ir komisija "darbavosi"... Ėmė jai ištiesus ketverius metus. Tik dabar ji patiekė savo raportą, kuris susideda iš 380 rašytų puslapių.

Ir ką gi komisija surado? Ji surado visa tai, kas jau seniai žinoma kiekvienam susipratusiam amerikiečiui. Pav., ji surado, kad pietinėse valstijose visame šimte apskričių bei pavių negrams yra atimta teisė balsuoti tik todėl, kad jų oda yra juoda. Surado, kad tuose pavietuose visiškai nesiškai skaitoma su Konstitucijos pataisymais 14-tu ir 15-tu. Surado, kad mažiausia trylikoje pavietų negrai gyvenojai sudaro didelę daugumą visų gyventojų, bet juose nesiranda nė vieno užsiregistravusio balsavimui negro. Ir nėra tik todėl, kad jiems yra atimta teisė balsuoti.

Bet juk tai seniai visiems žinomas faktas. Kam reikėjo ketverių metų tyrinėjimo, kuomet buvo galima vienam žmogui nuvažiuoti į tuos pavietus, pasižiūrėti į užsiregistravusių piliečių sąrašą ir viską sužinoti.

Kas bus dabar? Ar jau Kongresas, pasiremdamas tos savo komisijos pranešimu, griebiasi priemonių tos begėdybės pašalinimui? Ką žada daryti Kenedžio administracija? Ogi nieko. Vėl kalbama apie vilkinimą ir atidėliojimą. Girdi, pats prezidentas Kenedis dar nesiskubina reikalauti iš Kongreso naujo įstatymo priver-

timui pietinių valstijų su-

teikti žmonėms pilietines teises. Jis dar pirmą bandysias esamus įstatymus peržiūrėti ir paieškoti galimybių su jais pašalinti esamą supuvusią padėtį.

Iš tų šiaudų nebus grūdų. Tai tik atidėliojimas viso reikalo. Kaip dar ilgai Amerika toleruos tą baisią neteisybę?

— Laisvė

Kunigai ne visada kunigai

Paprastai "privatinio užvedimo" sistemoje dvasininkai gerbiami, nes jie moko žmones būti nuolankiais, atsidėti ant "visagalio dievo" ir t.t.

Bet kada dvasininkai stoji ir skriaudžiamųjų eiles, jie jau tampa blogdariais, ne dvasininkais.

Jackson mieste, Missisipi valstijoje, areštuoti 15 episkopų dvasininkų, atvykę čionai demonstruoti prieš segregaciją, prieš rasinį diskriminavimą. Jie sugrūsti kalėjimui kaip ir kiti kovotojai už laisvę.

Ne tie dvasininkai lauko įstatymus, bet Jacksono valdžia, nes Aukščiausios šalies teismas nusprendė, kad rasinis diskriminavimas paneigia šalies pagrindinius įstatymus — konstituciją ir dėlto netoleruotinas.

Mississippi valstijos ir miestų valdžios tačiau baudžia tuos, kurie nori vykdyti vyriausio tribunolo nuosprendį, o ne tuos, kurie jį paneigia.

Federalė valdžia stengiasi vis daugiau įstatymų praversti prieš segregaciją, bet kad tie įstatymai nepildomi, nesima žygių.

Tokie pavyzdžiai, kaip šis Jacksono, labai blogai atrekomenduoja amerikine demokratiją kitose šalyse.

— Vilnis

Paradoksas

Lietuvių atžagareivių fronte dar vienas paradoksas. Lietuviai kunigai atsiskoko parapijinėse mokyklose vaikus mokinti lietuviškai poterių. Dipuko ar ne dipuko vaikas, jeigu nemoka angliškai katekizmo prisakymų, neleidžia priimti pirmosios komunijos.

Tiems, kuriems lietuviybės išlaikymas Amerikoje yra brangus, iš tiesų skaudu. Bet manote jie kels balsą prieš kunigus? Nereiks tų baiku! Juos Kaune Didžiojo Vytauto universitete išmokinu šešiaklasių kunigų klausyti. Ir jie jų klausys, nežiūrė, kad kai kurie ir daktaro laipsnius turi.

Tokia, mat, buržuazinių nacionalistų politika buvo Lietuvoje, tokia ir čia. Intelligentas prieš kunigą tik dukėlė.

— S. J. Jokubka

Atsakykite, prabaštėliai

Nebeatsimenu kuri evangelija pataria nusidėjėliams nekrauti turtų, kuriuos "kandys suėda ar vagys išvagia".

Pabėgėliai iš Lietuvos, matyti, neprisilaikė to patarimo. Anąmet "Margutis" atspausdino Smetonos memuarus, kuriuose pasakojo, kad bėgdamas "per beržyną į Berlyną" iš valstybės banko pasiėmė bene keturis čemodanus svetimų valstybių valiutos.

Bet ko Smetona ir kiti bėgėliai nespėjo išsinešti, tai daug didesnė vertybė už bile valstybės valiutą. Tai savo veiklos archyvų, užrašų ir gyvų liudininkų!

Lietuvoje povaliai atidengiama ir mums, amerikiečiams gerai pažįstamų būtybių pergyvenimai Lietuvoje pirmaisiais tarybiniais metais ir laike hitlerinės okupacijos.

Netrukus ir čia gausime dokumentinę knygą "Kruvinai pėdsakai". Tik dalį perskaitęs norėčiau čikagiešiams savo kaimynams statyti kelis klausimus.

Vyskupai Vincentai Brizgi, ar ne teiktumeis papasakoti savo "avelėms" apie jūsų santykius su vokiečiais hitlerininkais Kipu ir Fulstu?

Kunige Juozai Prunski, kada paskelbsi protokolą slapto susirinkimo Kaune birželio 20 dieną, 1940 metais, kuriame dalyvavo arkivyskupas Skvireckas, vyskupas Brizgys ir 19 kitų kunigų?

Abu virš minėti dvasiškiai: Kada ištiesai paskelbsite atsišaukimą, kurį savo ir kitų dvasiškių — ir ne dvasiškių — parašais paskelbėte nacių leidžiamo lietuviško laikraščio "Ateitis" Nr. 65, 1943 metais, kovo 19

ŠYPSENOS

Negali klysti

Jūsų profesijoje klaidos yra nepageidautinas dalykas", pasakė gydytojo draugas, patikrinus sveikatą.

"Aišku. Aš atsimenu, kaip vieną sykį per neapsižiūrėjimą pagydziau milijonierį per du vizitus".

To nežinojo ir tėvas

Tėvas mokino sūnų, kaip suprasti moterų klausimus.

"Atmink, sūnau", sakė jis. "Kada moteris sako 'ne', reiškia ji turi mintyje 'gal', o kada sako 'gal', tai reiškia 'taip'."

"Bet ką reiškia, kada ji sako 'fui'?" paklausė sūnus.

Abu lygūs

"Aš visuomet buvau tau atviras ir sakiu tikrą teisybę", gerinosi vyras žmonai.

"Aš irgi. Visuomet buvau palanki, tikėjau, ką tu sakai".

Jis negali būti kaltas

"Kaip aš galiu būti kaltu fabrikacijoje, kuomet aš negaliu pasirašyti savo vardą?" teisinasi kaltinamasis.

"Niekas tavęs ir nekaltina pasirašyme savo vardo", atsakė teisėjas kaltinamam už pasirašinėjimą čekių kito žmogaus vardu.

dieną?

Vėl iš evangelijos: "Vargas jums, ubagai dvasioje", jog bėgdami iš Tėvynės neišsinešėte savo darbelių pėdsakus!

— L. Jonikas

Sako Britai Kurstę Maištą

BAGDADAS. — Irako vyriausybė kaltina Britaniją, būk ji sukursčius kurdų sukilimą prieš A. B. Kassemo vyriausybę Irake.

Kassem sakė, kad britų ambasada Bagdade išleidusi 400,000 svarų sterlingų finansavimui kurdų maišto. Britai parūpinę kurdams ginklą ir amunicijos.

Sukilimas prasidėjęs birželio mėnesį ir buvęs apėmęs visą trečdalį Irako, bet jis buvęs sutriuškintas bėgyje 7 dienų.

Kurdai, gyveną aukštumoje, svajoja apie savo valstybę iš Irako, Turkijos, Irano ir Tarybų Sąjungos kurdų.

NEW YORK. — Jungtinės Tautos uždėjo ant dienotvarkės svarstymui Kinijos priemimo reikalą.

N. Chruščiovo Atsakymai Sulbergerio Klausimams

(Tąsa.)

S. Sulbergeris. Ar Tarybų Sąjunga sutiktų pareikšti, kad karo atveju ji niekuomet pirmoji nepanaudos branduolinio ginklo? Man atrodo, kad, jeigu nors viena šalis tai pareikštų, tai gal būt, ir kitos branduolinės valstybės padarytų analoginį pareiškimą.

N. Chruščiovas. Mes niekuomet pirmieji nepradėsime karo prieš kurią nors šalį. Mes norime taikiai gyventi su visomis tautomis ir nenorime nieko užpulti. Mes turime viską savo ekonomikai, kultūrai ir mokslui vystyti, visa, kas reikalinga žmogui. To nedaug, ko mums trūksta dėl klimato sąlygų arba dėl kitų priežasčių, mes perkame iš kitų šalių — mes norime prekiauti su visu pasauliu. Mes ne kolonizatoriai, mes smerkiame imperialistinius karus, mes esame už taiką visame pasaulyje.

Tačiau aš Jums turiu pasakyti p. Sulbergeri, kad dabar sakyti, jog karo atveju atominis ginklas nebus panaudotas, būtų per anksti. Ir tas, kas taip pareikštų, galėtų pasirodyti neturėjęs pagrindo, nors tuo momentu, kai jis tai žadėjo, jis kalbėtų nuosirdžiai ir nemeluotų.

Sakysime, kad abi šalys pažadėjo nenaudoti branduolinio ginklo, bet paliko jo atsargas. Kas gi įvyktų tuo atveju, jeigu imperialistai sukeltų karą? Jeigu kuri nors pusė, karui vykstant, pasijustų pralaiminti, tai argi ji nepanaudotų branduolinio ginklo, norėdama kare išvengti pralaimėjimo? Tikriausiai ji panaudotų savo branduolines bombas!

Be to, aš pasakysiu tokį pavyzdį. Jungtinės Amerikos Valstijos antrojo pasaulinio karo pabaigoje buvo žymiai stipresnės už Japoniją ir vykdė prieš ją sėkmingus puolamuosius veiksmus. Tačiau, norėdamos priartinti pergalę, Jungtinės Amerikos Valstijos numetė atominės bombas į Japonijos miestus.

Iš viso to matyti, kad, jeigu bus paliktas atominis ginklas ir jeigu bus sukeltas karas, tai jis bus termobranduolinis karas. Todėl reikia užtikrinti taiką visame pasaulyje ne įsipareigojimais nenaudoti branduolinio ginklo, o radikaliai išsprendžiant pagrindinius klausimus. Ir geriausia taikos garantija — tai sunaikinti ginklus ir likviduoti armijas, tai yra nusi-

garantija!

S. Sulbergeris. Aš norėčiau Jus paklausti — ar Jūs nemanote, kad įvykdyti jūsų toli siekiančius planus, išdėstytus partijos Programos projekte, gali sutrukdyti ta padėtis, kuri susidaro ryšium su tuo, kaip Vakarai aiškina Jūsų politiką Berlyno klausimu ir branduolinio ginklo bandymų klausimu?

N. Chruščiovas. Aš manau, kad vykdyti mūsų Programos nesutrukdys ta krizė, kuri, kaip Jūs sakote, dabar susidarė. Aš tikiu Vakarų valstybinių veikėjų protu, tikiu, kad jie padarys išvadą, jog reikia pasirašyti taikos sutartį su Vokietija, tai yra su dviem realiai esančiomis Vokietijos valstybėmis, ir suteikti Vakarų Berlynui laisvojo miesto statusą.

Būtų neprotinga, net kvaila pradėti karą dėl to, kad mes pasirašysime taikos sutartį. Būtų nusikalstama pradėti karą dėl Berlyno, dėl to, kad Vakarų Berlynas taps laisvu miestu ir kad todėl jėgimas ten bus užtikrinamas ne remiantis okupaciniu režimu, kuris dabar yra, o remiantis susitarimu su Vokietijos Demokratinės Respublikos vyriausybe. Juk esmė lieka ta pati — jėgimas į Vakarų Berlyną bus užtikrintas visoms tautomis ir visoms šalims, kurios to panorės, bet tik taikiai, normaliu pagrindu, tvirtesniu, negu okupacinis režimas, kuriame slypi daug konfliktų užuomazgų.

Iėjimo į Vakarų Berlyną laisvė bus juridiškai įforminta pasirašant taikos sutartį ir nustatant laisvojo miesto statusą, ji bus pažymėta šiuo dokumentu ir kuriuo nors būdu įregistruota Suvienuytųjų Nacijų Organizacijoje. Tuo sudaroma tvirtesnė garantija Vakarų Berlyno gyventojams nekludomai susisiekti su išoriniu pasauliu ir išoriniam pasauliui su Vakarų Berlynu, negu ta, kurią duoda okupacinis režimas. Juo labiau, kad mes esame pareiškę ir pareiškiamo, jog socialistinės šalys visiškai nesikėsins į politinę santvarką Vakarų Berlyne, visiškai nesikiš į Vakarų Berlyno reikalus. Tai svarbiausia!

Be to, aš manau, kad Vakarų šalių valstybiniai veikėjai ne tokie žmonės, kurie neteko proto ir yra pasiruošę atsakyti karu į taikos sutarties pasirašymą. Jie supranta, ką reiškia mūsų laikais mus užpulti — tai reiškia būti sunaikintiems! Ir ne

atsitiktinai net Adenaueris ir Brandtas, kurie visiškai įbaugino savo gyventojus kariniais pareiškimais, dabar šaukia garsiau už visus, kad karo dėl Berlyno nebus, o bus derybos. O mes to ir norime — mes norime taikos. Jos vardan mes ir siekiame likviduoti antrojo pasaulinio karo liekanas.

Manau, kad Prancūzija, Anglija, Italija taip pat niekuomet nesutiks atsakyti karu į taikos sutarties pasirašymą. Net tuo atveju, jeigu Amerikoje atsirastų beprotiškų galvų, kurios priverstų prezidentą pradėti karą dėl taikos sutarties pasirašymo, tai aš manau, kad šių šalių valstybiniai veikėjai turės pakankamai valstybinės išminties ir politinės atsakomybės, kad to neleistų. Juk jie žino, kad, jeigu pradėtų karą, tai jų šalys būtų sunaikintos, nes jų teritorijoje yra Amerikos karinės bazės, į kurias mums tektų smogti. Ir jie negali nežinoti, kad, jeigu Jungtinės Amerikos Valstijos stums jų šalis į karą, tai bus tolygu tam, kad jos bus stumiamos į prarają, į pražūtį, į sunaikinimą. Aš manau, kad jie tai supranta ir pasipriešins mėginimams sukelti karą atsakant į Vokietijos taikos sutarties pasirašymą.

Mes norime draugystės su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, su Anglija, su Prancūzija, Vakarų Vokietija, Italija, Japonija ir su visu pasauliu. Mes tikime, kad nugalės protas, kad karo nebus ir kad mes taikiai gyvensime. Kiekviena tauta vystys savo ekonomiką ir kultūrą taip, kaip ji pati norės. Mes statysime komunizmą, jį gyvenkite taip, kaip jūs norite. Vis dėlto manau, kad jūs susiprasite ir, žiūrėdami į tai, kaip gerai gyvenama komunizmo sąlygomis, paseksite mumis, bet jau pavėluotai — mes išsiveršime į priekį.

S. Sulbergeris. Jūs keletą kartų sakėte, kad Jūs prieš karus, tačiau laikote teisingais išsivadavimo karais. Tačiau, jeigu Jūs darote tokią išimtį, ar tai neduoda kitoms šalims progos pateisinti karus prieš komunistines šalis, pavadinant juos taip pat išsivadavimo karais?

N. Chruščiovas. Jūs būtume teisūs, jeigu mes aiškintume šį klausimą taip, kaip Jūs suformulavote. Bet tai ne mūsų pozicija, tai — mūsų minties iškraipymas. Mes nepripažįstame kurios nors šalies teisės kariauti už kitos šalies išsivadimą. Tik imperialistai ir kolonizatoriai kariauja po melaginga kitų tautų išsivadavimo vėliava. Tai Dalesas skelbė Rytų Europos "išsivadimą", o Jūs mums priskirate tokią

politiką. Matyti, Jūs tapote šmeižikiškų tvirtinimų apie mus auka.

Mes pripažįstame tautos teisę kovoti už savo išsivadimą — tai visai kitas reikalas. Paimkite, pavyzdžiui, Alžyrą. Jis dabar yra kolonija. Alžyriečiai reikalauja laisvės, o Prancūzija jiems jos neduoda. Ką gi daryti alžyriečiams? Paklusniai sėdėti, sudėjus rankas, taikytis su vergiška padėtimi? Bet tai neįmanoma. Todėl mes ir sakome, kad mes — prieš imperialistinius, kolonizatorinius karus ir aplamai prieš visokius karus, išskyrus karus, kuriais tautos kovoja už savo išsivadimą. Tai šventi liaudies karai prieš vergovę, prieš kolonijinę režimą. Ir mes remiame tokius karus. Mes prijuočiame už savo laisvę ir nepriklausomybę kovojančioms tautomis, ir manome, kad jos turi teisę tikėtis visų laisvę mylinčių tautų pagalbos.

Kai Linkolnas pakėlė kalaviją prieš vergovę, jam plovė visas pažangusis pasaulis. Ir kai aš atvykau į Vašingtoną, tai nuėjau prie Linkolno mauzoliejiaus, nusiėmiau skrybėlę ir nusilenkiau jam, didžiajam amerikiečiui. Jis kariavo šventą karą, karą prieš vergovę. Kartojų, tokie karai teisingi ir būtini. Mes prijuočiame tautomis, kurios kovoja už savo išsivadimą, ir esame pasiruošę joms padėti prienamomis priemonėmis. Štai trumpai, kaip mes suprantame karus.

S. Sulbergeris. Kai kurie laikraščiai rašė, kad Jūs, kalbėdamas su Maklojumi, pareiškėte esąs pasiruošęs sutikti, kad Suvienuytųjų Nacijų Organizacijai vadovautų vienvaldis generalinis sekretorius, su sąlyga, kad visi Suvienuytųjų Nacijų organai, išskyrus Sekretoriatą, bus pagrįsti "trijulės" principu. Aš norėčiau Jus paklausti, ar tai tiesa, ir prašyti pasakyti keletą žodžių šiuo klausimu.

N. Chruščiovas. Yra ne taip. Kalbėdamas su p. Maklojumi, mes netiesioginiai palietėme SNO ir jos organizacinę struktūrą. Aš plačiai išdėsciau mūsų poziciją nusiginklavimo kontrolės klausimu. Šia proga jis mane paklausė, ar mes reikalaujame laikytis "trijulės" principo ir veto teisės nusiginkluojant ir kontroliuojant nusiginklavimą. Aš jam pasakiau, kad, priešingai, jokio veto, jokios "trijulės", kontroliuojant nusiginklavimą, neturi būti. Turi būti užtikrinta griežčiausia kontrolė, ir niekas neturi jos apriboti. Tik taip galima užtikrinti, kad kuri nors šalis arba šalių grupė slapta nekurtų ginklų ir neplanuotų užpulti kitą šalį.

Jeigu bus susitarta nusi-

ginkluoti ir jeigu bus nusiginkluojama praktikoje, tada nebebus reikalingos valstybinės paslaptys — juk slaptumo tenka laikytis tam, kad šaliai negrėstų karo pavojus. O jeigu bus susitarta nusiginkluoti ir bus nusiginkluojama, tada ne tik nebereikės slaptumo, bet, priešingai, reikės žinoti su visomis smulkmenomis, kas daroma kitoje šalyje, kad ji negalėtų sudaryti grėsmės taikai.

"Trijulės" principo prireiks tik tuo atveju, jeigu bus sudarytos tarptautinės pajėgos. Tokioms pajėgoms turėtų būti vadovaujama šiuo principu. Tai būtų reikalinga tam, kad būtume garantuoti, jog jokia valstybė, jokia valstybių grupė negalės panaudoti tarptautinių SNO pajėgų, pakenkdamai, kuriai nors valstybei ar valstybių grupei.

Aš jau pateikiau tokį pavyzdį. JAV, Anglija, Prancūzija ir kitos šalys, priklausantios kariniams Vakarų valstybių blokams, tur būt, nesutiktų, kad tarptautinių ginkluotųjų SNO pajėgų vadu būtų paskirtas toks patyres kariškis, kaip maršalas Malinovskis. Nors jis turi ir atitinkamą išsilavinimą bei ddelį karinį patyrimą, mes nenustebtume, jeigu negautume sutikimo šiai kandidatūrai. Tačiau mes savo ruožtu nesutiktume, kad šiai kariuomenei vadovu būtų Norstedas ar kuris nors kitas — prancūzų ar anglų — generolas. Vadinasi, prireiktų užtikrinti tarptautinių SNO pajėgų vadovybėje lygią padėtį visų trijų valstybių grupių — socialistinių, kapitalistinių ir neutraliųjų — atstovams; tam reiktų turėti tris vadus, ir jie turėtų priiminti suderintus nutarimus; tada visos trys valstybių grupės būtų garantuotos, kad šios pajėgos nebus panaudotos pakenkti kuriai nors valstybei arba valstybių grupei.

S. Sulbergeris. Aš paprašyčiau tik vieno patikslinimo. Matyti, tokia sistema būtų taikoma visiems lygiams, t. y. SNO armijai vadovautų trys generolai, pulkui — trys pulkininkai ir taip toliau?

N. Chruščiovas. Klausimas, kaip turi būti sudaryta SNO kariuomenė, reikalingas atskiro nagrinėjimo. Matyti, šios ginkluotosios pajėgos būtų sudaromos taip, kad nė viena valstybių grupė neturėtų pranašumų. Bet svarbiausia — taip sudarviti SNO kariuomenės vadovybę, kad kiekvienas gautų garantiją, jog nė viena valstybių grupė negalės piktnaudžiauti tarptautinėmis ginkluotosiomis pajėgomis prieš kitą valstybių grupę. Tokia sis-

Jungtinių Tautų Krizis

S. KARPE

Kai tik žinia apskriejo pasaulį, kad orlaivio nelaimėje Afrikoje žuvo Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Dag Hammarskjöld, didlapiai pradėjo verkšlenti, kad jo mirtis atnešė Jungtinėms Tautoms krizę. Jię nenumato, kaip būtų galima išbristi iš to krizio.

Dalykas štai kame:

Kada N. Chruščiovas buvo New Yorke ir kalbėjo Jungtinių Tautų susirinkime, jis pareikalavo, kad vietoj vieno sekretoriaus, kuriuomi buvo velionis, būtų sudarytas sekretoriatas iš trijų lygių. Vienas turi būti nuo Vakarų, kitas nuo Rytų, o trečias — neutralių. Jie visi turi susitarti einant prie kokių nors žygių.

Šis reikalavimas sutiko nemažą pasipriešinimą iš Vakarų. Pats Hammarskjöldas pasakė, kad jis nerezignuos, kol jo laikas išsibaigs. Reikalas taip ir liko. Bet dabar, jam žuvus, vieta pasidarė tuščia. Ir Tarybų Sąjunga gali atnaujinti reikalavimą. Tai viena.

Vakarai šiuo tarpu neturi žmogaus, kuris galėtų prikyti Hammarskjöldui ir kuris galėtų sutraukti apie save du trečdalius Jungtinių Tautų balsų. Vakarai, iš kitos pusės, juk niekad nesu-

tema, mano nuomone, yra išmintingiausia, nes tarp trijų visada bus vienas komunistas, vienas imperialistas ir vienas neutralistas. Tad, taip nutarus, negalės viešpatauti komunistinės šalys — juk vienas komunistas negalės pajungti sau dviejų nekomunistų. Todėl mes laikome "trijulės" principą protingu ir manome, kad jį reikia taikyti ir SNO organuose.

Anksčiau ar vėliau tai bus padaryta, nes tokiai padėčiai, kai Suvienytųjų Nacijų Organizacijoje viešpatauja JAV, ateina galas. Išmintingiausia būtų, jeigu pačios JAV suprastų pasikeitusią padėtį ir pritartų teisingam nutarimui. Tai reikėtų numatyti, kuria kryptimi vystysis įvykiai. O jeigu JAV priešinsis padėties normalizavimui Suvienytųjų Nacijų Organizacijoje, tai ji bus normalizuota be Jungtinių Valstijų, o JAV prestižas nukentės.

S. Sulbergeris. Ar Jūs nelaukite pageidautina, kad Tarybų Sąjunga ir Jungtinės Valstijos susitartų reguluoti kosminės erdvės naudojimo klausimus? Juk mes — vienintelės dvi šalys, kurių palydovai skraido viršum

tiks, kad sekretorium būtų išrinktas žmogus iš socialistinės kempės. Kas dar pastebėtina, tai kad Generalinė Asemblėja gali rinkti tik tą, kurį rekomenduoja Saugumo Taryba. O jeigu Saugumo Tarybos penki pastovieji nariai nesusitaria, tai Saugumo Taryba negali rekomenduoti.

Susidaro vaizdas, kad trijulė gali būti vienintelė išėjimo. Geriau negu visai be jokios galvos.

Ištikro, koks blogumas gali būti, jeigu vietoj vieno bus trys? Saugumo Taryboj yra penki. Juk jie turi sutikti, kitaip Saugumo Taryba negali daryti jokių žygių didelės svarbos klausimais.

Jungtinės Tautos vistiek negali imtis tokių žygių, kurių neremia didžiama, ypač didžiosios šalys. Ką, pavyzdžiui, Jungtinės Tautos galėjo padaryti Francijai, kol ji nenorėjo trauktis iš Bizertos?

Jungtinės Tautos yra taikymo organizacija. Jos turi taikyti tautas, jei atsiranda nesupratimų. Tai tribūna, kur visos tautos gali kelti savo skundus ir ieškoti moralės paramos.

Dabar, kada pasaulis pasidalinęs beveik lygiomis į tris dalis, tai labai tinka, kad ir

viena kitos teritorijų. Ar Jūs nelaukite tikslinga susitarti, kad kosminė erdvė — sakykime, aukščiau 10-15 arba 20 mylių — būtų laikoma tarptautine erdve?

N. Chruščiovas. Tur būt, šia kryptimi kažką reikia padaryti. Kadai Jungtinės Valstijos pasiūlė įkurti tarptautinį organą, kad būtų bendradarbiaujama kosmoso įsavinimo klausimais. Aš manau, kad tai protingas pasiūlymas. Bet praktiškai jį įgyvendinti būtų neįmanoma, jeigu nebūtų susitarta nusiginkluoti. Juk kosmoso įsavinimas yra tvirtai susijęs su tarpžemyninių balistinių raketų naudojimu. Jeigu mes rimtai bendradarbiausime, įsavindami kosmosą, tai mums teks atskleisti raketų gamybos ir veikimo paslaptis. Bet jokia šalis su tuo nesutiks, jeigu ji neturės saugumo garantijų, o tas garantijas gali duoti tik susitarimu dėl nusiginklavimo.

Aš jums jau sakiau, kad mes to siekiame, ir mes labai gūžiaugtumės, jeigu susitarime dėl nusiginklavimo su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis ir kitomis šalimis. Tikėsimės, kad mes padarysime šį protingą sprendimą. (Bus daugiau)

Jungtinių Tautų vykdymo organuose būtų atstovaujamos visos trys. Tada bus lengviau laike rinkimų. Dabar visai neteisinga, kad sekretorium būtų vis Vakarų žmogus, atstovaujantis kapitalistus.

Jeigu Vakarai jau negalėtų dasileisti iki trijulės, tai turėtų sutikti, kad sekretoriais būtų poeilui nuo Vakarų, Rytų ir neutralių keičiantis kasmet. Ir tas būtų geriau, negu kad buvo iki šiol.

Nori ar ne, bet gyvenimas, kaip matyti, prives prie to. Jeigu politikieriai gyvenimo padiktuotų sąlygų nepaisys, tai Jungtinės Tautos labai nukentės.

KAI KITI AŠAROJO

N. Aukštuolis

Jungtinėse Tautose ir beveik visose Vakarų sostinėse buvo nemažai "ašarota" dėl Dago Hammarskjöldo, Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus, žuvusio Afrikoje einant Jungtinių Tautų pareigas. Jis buvo keliamas tiesiog iki padangių. Bet yra įtarimų, kad jis buvo imperialistų auka.

Katanga, turtingiausia Kongo provincija, su prezidentu Tšombe priešakyje, pasiskelbė nepriklausoma savo iniciatyva. Katangos žmonės neturėjo progų pasisakyti, ar jie nori nepriklausomos Katangos. Tšombė veikė kurtomas belgų kolonistų. Jo armijai ir policijai vadovavo belgai, anglai, francūzai ir kiti baltieji. Ir jie siautė be pasigailėjimo prieš tuos, kurie nepritarė jų politikai išlaikyti Katangos provinciją dėl užsienio kapitalistų.

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Dag Hammarskjöld buvo priverstas tuos žudikus suvaldyti. Remdamasis Jungtinių Tautų tarimu, jis pasiuntė Jungtinių Tautų kariuomenės dalinius išvyti iš Katangos tuos sveltinšalius žudikus ir plėšikus. Bet jo jėgos pasirodė per mažos. Susidūrė su sunkumais.

Tuo tarpu Tšombė, pabėgęs į šiaurės Rodeziją, pasiskelbė, kad jis sutinka tartis su Jungtinių Tautų galva dėl paliaubų. Hammarskjöldas ir skrido į šiaurės Rodeziją, Ndolos miestą dėl pasitarimų. Bet jis nepasiekė Ndolos — jo orlaivis sudužo ir visi, išskyrus vieną, žuvo. Viso apie 15 asmenų.

Ir ką gi sako apie tai Kongo vyriausybė? Kongo premjeras Cyrille Adoula kaltina kapitalistines jėgas už Hammarskjöldo žuvimą. Kalbėdamas per radiją jis sakė, kad Katangos atsiskyrimą

palaiko trustai, investuotojai. Katangos armiją remia belgai, rodezai, Pietų Afrikos ir Britanijos kapitalistai. "Katanga yra imperialistų rankose", pasakė jis. "Tai šitame kapitalistinių imperialistų tinkle, kuriame bejėgiškai įsipainiojęs išdavikas Tšombė, glūdi tikrosios Hammarskjöldo žuvimo priežastys.

"Ši žema asasinacija (nužudymas), nebe pirma papildyta turtingųjų jėgų. Ponas Hammarskjöldas buvo auka nekurių finansinių ratelių, kuriems žmogaus gyvybė neprilygsta gramui vario ar uranijaus".

Taigi, kaip matome, Kongo premjeras mano, kad ta nelaimė su orlaiviu buvo paruošta.

Indijos spauda tiesiog kaltina britus.

"Niekad, net ir Suezio metu, Britanijos rankos nebuvo taip sukruvintos, kaip kad yra dabar", rašė Indian Express, dešinysis Indijos laikraštis.

"Jo mirtis... galėjo būti supuolimas, bet gali būti apskaičiavimas. Kartu su Tšombe Ndoloy buvo lordas Alport... ir kiti Britanijos patarėjai".

Bombėjaus Free Press Journal, panašių pakraipų, kaip Manchester Guardian, teigia, kad nebuvo jokios nelaimės.

"Kas siautėjo iš pagiežos, kada Jungtinės Tautos pradėjo veikimą prieš Tšombės renegatų režimą", rašo tas laikraštis, "galėjo turėti tiesioginį ir apgalvotą siekį — sudemoralizuoti Jungtinių Tautų jėgas ir užimti svarbiausias vietas Katangoje.

"Yra teiginių, kurie rodo, kad kaip tik taip ir buvo".

Britanija, nurodo Indian Express, neleido Etiopijos orlaiviams skristi per Ugandą į Kongą.

Kaip ten iš tikrųjų buvo su Hammarskjöldo žuvimu, gal nebus galima sužinoti. Didžiosios jėgos juk neeis kaltinimui pasitvirtinti. Bet įtarimas pasiliks visam laikui. Afrikos ir Azijos tautos akivaizdžiai mato, kaip Vakarų kapitalistai intriguoja situacijas, kad tik išlaikius savo interesus kolonijose.

DETROIT. — Auto darbininkų unija ir General Motors korporacija pasirašė sutartį ir tokiu būdu darbininkų streikas General Motors dirbtuvėse užsibaigė.

Unija autorizavo streiką prieš Fordą, jeigu nebus galima susitarti patenkinančiomis sąlygomis.

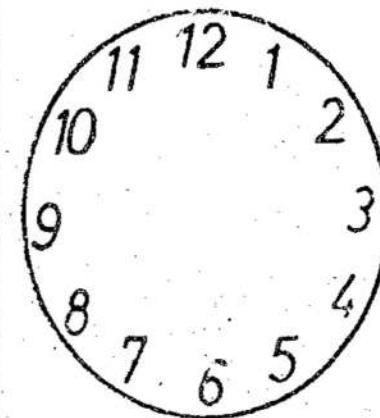
Dėl streikų Jungtinėse Valstijose, nekurius GM įmonės Kanadoje buvo pradėjusios mažinti darbininkų skaičių. Buvo prisibijoma, kad nekurių dalių automobiliams gali pritrūkti.

KONTESTAS

Išbandykite Savo Gabumą

Suraskit atsakymą sekančiame uždavinyje:

Padalinkit šio laikrodžio ciferblatą į tris lygias dalis. Kiekviena dalis turi susidėti iš 4 numerių. Sudebant, kiekvienos dalies suma turi būti vienoda. Visų trijų dalių suma turi sutikti su bendra suma.

Atsakymas

Vardas ir pavardė

Gatvės numeris ir vardas

Miestas Prov. Tel.

Štai jums proga. Jūs galite laimėti sklypą \$300 vertės. Sklypas randasi St. Philippe de Laprairie, P. Q. prie Highway 9 (Expressway į New Yorką) netoli naujo Champlain tilto, tik 15 minučių iš Montrealo miesto centro. Tik tai suaugusiems. Venas sklypas šeimai.

Šią progą siūlo jums:

St. Lawrence Plaza Corporation
Canadian Shopping Center, CANDIAC, P. Q.

37 Dienos Be Maisto

Gyd. P. Jeresko

Tai įvyko 1942 metų liepos mėnesį. Kas tuo metu buvo Sevastapolyje, tas niekuomet nepamirš įnirtingų mūšių, mūsų karių heroizmo, sunkių atsitraukimo dienų. Paskutiniai miesto gynėjai susirinko Chersono švyturio rajone, labai mažoje teritorijoje. Povandeniniai laivai įstengė paimti tik nedaugelį. Netrukus bomba sudaužė prielauką. Kai kam pavyko prasiskverbti į kalnus, pas partizanus. Likusiems grėšė nelaisvė. Žmonės, pasiryžę verčiau mirti jūroje, negu patekti fašistams į nelaisvę, ieškojo valčių, kalė plaustus.

Mums pasisekė. Aš ir mano draugas leitenantas Saša

Montrealiečių Kronika

Trumpai apie viską

C. A. Juškai vakacijas praleido važinėdami po įvairius JAV miestus. Grįžtant nepamiršo aplankyti buvusius montrealiečius A. Naruševičių Hamiltone ir kitus Ontarijoje gyvenančius tautiečius.

A. Markevičius išvyko į Viktorijos liginę sveikatai iširti.

P. L. Stankevičiai ir P. J. Juotkai susilaukė po sūnelį.

Trys vaikučiai radę Lye manė, kad cukrus ir paragavo. Visi trys nuvežti ligoninėn.

Tėvams reikia saugoti tokius pavojingus dalykus, kad vaikai neįreiktų prie jų.

Montrealo priemiestyje St. Vincente de Paul kalėjime, atidarant kolegiją kalėjimų sargams lavinti, teisingumo ministras Fulton sakė, kad paskirta pinigų statymui dviejų naujų kalėjimų Montrealo apylinkėje.

Katalikiškoj Kvebeko provincijoj auga kalėjimai ir bažnyčios lygiagrečiai.

Katalikų mokyklų taryba pranešė, kad šiemet bus nadeklūs sumoje \$6,000,000.

Reiškia, daugelyje mokyklų mokslas bus mokoma tik po pusdienį.

Kvebeko neregijų instituto viršininkas sakė, kad institutas kreipėsi į provincialę valdžią, kad suvalstybintų neregijų šelpimą.

Dabar neregiais rūpinasi religinės įstaigos, skirstydamos juos pagal religiją, ir dėl to neregiai labai nukentė.

Michailovas, bėgdami pakrante, išgirdome vandens pliuškenimą. Kažkas iš valtės sėmė vandenį.

— Paimsite?
— Padėkite. Reikia skubėti.

Netrukus atstūmėme valtį nuo kranto. Valtėje nebuvo irklų, tačiau mes energingai dirbome lazdomis ir lentomis, stengdamiesi kuo greičiau atitolti nuo kranto. Priešo sviedinys sprogo šalia valtės. Ji vos neapvirto. Skeveldra sužeidė Sašą.

Dabar yrėmės trise. Tik nuplaukę toliau į jūrą, susipažinome. Vienas tų, kurie mane su draugu priėmė į valtį — Aleksandras Potamošnevas — buvo žymiai vyresnis už mus visus, kitas — Semionas Popovas — dar visai jaunas, dvidešimties metų vaikas. Jo plačiai atvertos akys tartum norėjo paklausti: "Kas bus su mumis, draugai?"

Mes nusprendėme šiek tiek pailsėti ir apgalvoti tolimesnių veiksmų planą. Patikrinome maisto išteklius. Pasirodė, mes turėjome tik tris stiklainius žuvies konservų ir butelį vandens.

Supratome, kad mūsų ankstesnis ketinimas — nuplaukti iki Kaukazo — neįgyvendinamas. Todėl nusprendėme nakties priedangoje išsikelti į krantą, o iš ten — į kalnus, pas partizanus. Tačiau mums nesisėkė. Mes buvome jau toli jūroje, visą laiką reikėjo irtis prieš vėją ir per trumpą liepos naktį nesuspėjome pasiekti kranto. Mus pastebėjo, pradėjo šaudyti, ir mes vėl pasukome atgal į jūrą. Tačiau nusprendėme nuplaukti toli laukem pakintant vėjo krypties. Deja, jis visą laiką pūtė nuo kranto. Vis dėlto sekančią naktį vėl pabandėme, ir vėl mums nepasisekė. Trečią naktį taip pat nepavyko.

Bandėme dar kartą, bet ir vėl nepavyko. Mus jau sekė.

Tuomet, pasinaudoję palankiu vėju, išplaukėme į atvirą jūrą. Mes tikėjomės, kad Juodąja jūra plaukioja tarybiniai laivai ir, vadinas, mus išgelbės. Tačiau iš pat pradžių galvojome, kad plaukioti reikės ilgai.

Konservus pavyko sutaupti dviem dienoms. Vandeni išgėrėme pirmą dieną — keletą paskutinių gurkšnių palikome sužeistajam.

— Gersime jūros vandenį, — pasakiau aš.

— Eit, juk jo negalima gerti!

— Ne, galima.

B. K.

Aš žinojau, kad žmogus

per parą kartu su maistu paprastai suvartoja 8-12 gramų druskos. Jeigu mes išgersime po litrą jūros vandens, tai per parą sunaudosime 18 gramų druskos — šiek tiek daugiau, negu norma. Ar išlaikys organizmas? Mus gali išgelbėti tik viena — palaipsniškas pripratimas.

Pradžioje jūros vandeniu vilgėme odą, skalavome juo gerklę, po to ėmėme po truputį gerti, o dar vėliau, pripratę, per parą išgerdavome iki litro. Iš karto vanduo buvo labai neskanus, tačiau vėliau šis nemalonus skonis pradingo.

Visai pasibaigus maistui, aš pasiūliau liautis irklavus. Iš apsiausto — palapinės padarėme burę ir nuplaukėme pavėjui.

Pirmosiomis dienomis alkio jausmas buvo labai stiprus, vėliau jis susilpnėjo. Tačiau mintis apie maistą retai mus palikdavo.

Mes pradėjome silpti. Mane jaudino Sašos Michailovo būklė. Norom nenorom jo žaidžą tekdavo plauti jūros vandeniu. Žaidžia negijo. Nusilpęs nuo kraujo nutekimo ir pūlavimo, jis liesėjo labiau už kitus. Dažnai kliebėjo. Tačiau dar labiau man kėlė nerimą Potamošnevas. Jo veide atsirado raudonų dėmių.

Man, gydytojui, teko prisiminti nedidelio mūsų laivo kapitono pareigas. Taupant jėgas, buvo įsakyta gulėti, kuo mažiau kalbėti, stengtis miegoti. Tačiau vienas mūsų būtinai turėjo budėti — mes bijojome pražiopsoti kokį nors laivą — vienintelį savo išsigelbėjimą!

Aš žinojau: mes žūsime, jeigu nebūsime įsitikinę, kad žmogus gali labai ilgai gyventi be maisto. Karštingai įtemdamas aptemusių protą, prisimindavau vadovėlių puslapius, žurnalų straipsnius, profesorių pasakaitas. Ir pasakojau, pasakojau...

Mes liesėjome kiekvieną dieną.

— Kiek galima liesėti? — laikas nuo laiko kartojo Potamošnevas.

Aš stengiausi įtikinti draugus, kad galima netekti labai daug svorio, kad suliešėjimas dar nereiškia katastrofos. Ir iš tikrųjų, netenkant žymios svorio dalies, svarbiausi žmogaus kūno organai nukentė mažiau, gamta juos saugo kitų organų sąskaita. Saša Michailovas ir Semionas Popovas manęs klausė su viltimi, Aleksandras Potamošnevas — su ironiška šypsena.

Kartą budėdamas aš staiga gerai prisiminiau vieną mokslinį pranešimą, kuriame buvo kalbama apie 43 dienų badavimo atvejį. Tiesa, tas

žmogus gerdavo gėlą vandenį, bet argi tai galėjo turėti lemiamą reikšmę?

Aš dargi išbudinau snūriavusius dragus.

— Bičiuliai, nenukabinkite nosių! Mes atsargoje turime mažiausiai mėnesį! Priesiekiu.

— Pasakos, — liūdnei atsiliepė Potamošnevas. — Juk ne mažas — žinau...

Mus kankino ne tik badas. Dieną raitėmės iš karščio, naktį krėtė šaltis. Drėgni, permirkę jūros vandeniu drabužiai nešildė. Mes spaudėmės prie vienas kito, stengdamiesi pasidalyti vieninteliu, kas mums beliko — mūsų išsekusių kūnų šiluma. Ir vis dėlto nesigailėjome, kad išplaukėme į jūrą...

Vieną dieną mus užklupo štormas. Nežinau, kokiu stebuklu išlikome gyvi. Nuplėšta "burė" gulėjo valtės dugne.

— Jūs matote, — susijaudinęs šūkiavo Potamošnevas, — krantas! O štai žmonės. Jie mums moja...

Man taip pat aiškiai matydavosi krantas, bet aš žinojau, kad tai mirażas.

Potamošneviui prasidėjo haliucinacijos. Jam visą laiką atrodė, kad jis sėdi valgykloje, o padavėjos neatneša pietų. Jis plūdosi, jaudinosi, šaukė vedėją, norėjo kažkur eiti skūstis ir keletą kartų vos neiškrito iš valtės. Nusilpusiomis rankomis jį laikėme, stengėmės paguldyti.

ti, nuraminti, bet jis ir vėl pakildavo.

Pamažu Potamošnevas dąrėsi vis abejingesnis. Jis jau nieko nekaltėjo. Jo žvilgsnis liko visai beprasmiškas. Ir staiga jis sustingo. Tai įvyko dvidešimtą dieną. Jis mirė pirmas, nes nepaprastai jaudinosi ir visą savo nervų energiją išleikvojo tam, ko jau nebebuvo galima pataisyti. Mudu su Semionu nuleidome jį į vandenį.

Draugo netekimas buvo didelis smūgis. Tačiau reikėjo laikytis.

Dvidešimt trečia diena vėl mums atnešė mirtį. Mirė Michailovas. Semionas sėdėjo valtės gale ir su išgaščiū žiūrėjo į Sašą. Ir staiga, susiėmęs rankomis galvą, tyliai pravirkė. Aš pamačiau, kad jo galva visai žila. Aš jį raminau, kiek galėjau, tikinau, kad mes būtinai išsigelbėsime, tik reikia tvirtai tuo patikėti.

Semionas abejingai, pusiau atviromis akimis klausėsi manęs ir tylėjo. Naktį mes gulėjome, tvirtai prisispaudę prie vienas kito, ir staiga man pašivaideno, kad jis atsitraukė nuo manęs... Aš viską supratau ir bijojau pajudėti, tarsi nenorėdamas prarasti paskutinės vilties kibirkštėlės, nors aiškiai žinojau: jis miręs. Norėjau šaukti, bet neturėjau jėgų, ir tik viena mintis manęs neapleido: dabar mano eilė, ga-

DOVANŲ SIUNTINIAI Į TARYBŲ SAJUNGA IR KITUS TARYBINIUS KRAŠTUS

Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME MAISTO, TEKSTILES ir VAISTŲ bei kitų dalykų persiuntimą

Prašykite mūsų naujo kainoraščio ir informaciją pas

Montrealo Atstovą
Mr. Manfred Kory
Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JOS GALITE PILNAI pasitikėti Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia dovanų siuntinių persiuntimo firma

International Gift Parcel Service

1126 SHERBROOKE ST. W. — Tel.: VL 4-4860
Montreal 2, P. Q., Canada

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, karpetus, chesterfieldus ir bile ką, kas tik yra Jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naujai įrengtą moderniausią STORAGE. Greitas patarnavimas. 20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus
1205 CHURCH AVE. PO. 8-6679
VERDUN, QUE.

Kaip ilgai bus Gaunamas Gintaras iš Jūros?

Kaip žinia, gintaras yra plačiai naudojamas ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse po visą pasaulį. Pabaltijo šalys daugiausia jį gauna iš jūros, tad ir kyla klausimas, kaip ilgai bus gaunamas gintaras iš jūros?

Šį klausimą "Mokslas ir Gyvenimas" žurnale duoda atsakymą M. Beconis, tos srities žinovas.

Jis aiškina sekančiai:

Kaip žinia, stambiausi pasaulyje gintaro telkiniai yra Sambijos pusiasalyje, Kaliningrado srityje. Juos čia prieš daugelį milijonų metų, kaip spėja mokslininkai, iš

las! Tai jau galas.

Dieną vėl kaitino saulė. Aš truputį pasikėliau ir pamačiau šalia valtį, nardančią nedidelę žuvį. Aš tik žūrėjau į ją. Pajudėti nebuvo jėgų.

Prisiminiau savo vaikystę, Leningradą. Štai aš krovikas Kronstate, po to medicinos karo mokykla, Sevastopolis... Ir staiga mane apėmė didžiulis, nenumaldomas troškimas gyventi. Ne, aš dar laikysiuos!

Atėjo naktis. Išvydau krantą. Tik kodėl jis tai tolstai, tai vėl priartėja? Po to viskas kažkur pradingo...

Atmerkiau akis ir vėl išvydau jūrą. Mane ėmė persekioti košmarai. Pasirodavo tai Semionas, tai Michailovas, tai Potamošnevas. Atėjo kažkokie žmonės, atnešė valgyti, o aš negalėjau jų pasiekti. Jie kažkur mane tempė, ir man atrodė, kad jie nori mane iš valtį išmesti į jūrą.

Atmerkęs akis, iš tikrųjų pamačiau prie manęs palinkusius nepažįstamus veidus. Jie pylė man šilto skysčio į burną. Tai buvo ne mirazas. Tai buvo tikri žmonės, kurie mane girdė tikra arbata.

— Kas jūs? — išgirdau klausimą.

— Rusas, tarybinis. Liepos trečią palikome Sevastopolį, — atsakiau vos judindamas lūpas.

— Negali būti! — sušuko šalia manęs. — Juk šiandien — rugpiūčio devintoji!

Juodabarzdžis karininkas netaisyklinga rusų kalba man paaiškino, kad aš esąs keleiviniame turkų laive, iš kurio jie mane pastebėjo.

37 dienas tęsėsi šis neįprastas plaukiojimas. Kai atgavau jėgas, mane uždarė į internuotų asmenų stovyklą. Tarybinės pasiuntinybės dėka aš sugrįžau į Tėvynę ir netrukus vėl įsijungiau į veikiančią armiją. Tik po kelių mėnesių man pasitaikė proga apsilankyti išvaduotame Sevastopolyje.

Vertė J. Adiklis

Fenoskandijos atgabėnė ir suklostę ledynai ir vandenys.

Gintaringi sluoksniai, arba "mėlynoji žemė", Sambijos pusiasalyje yra maždaug 25 m gylyje, jos storis siekia 4-5 m.

Praeityje Sambijos pusiasalis buvo žymiai didesnis. Baltijos jūros bangos ir srovės ilginiui jį gerokai apardė. Dideli "mėlynosios žemės" klodai atidūrė jūros dugne. Iš čia Baltijos bangų ir srovių iškeliamas ir nešamas gintaras plačiai išsišklaidė rytiniame Baltijos jūros pakraštyje. Audrų metu bangos nemaža gintaro išmeta į krantą. Todėl nuo seniausių laikų gintaras ir buvo gaunamas iš jūros, surenkant bangų išmestą, taip pat graibstant iš jūros dugno.

Iš jūros gaunamo gintaro kiekiai palyginti nedideli. Juos nustelbė atviru kasimu gaunamas gintaras. Šiuo metu didžiausi gintaro kiekiai (daugiau kaip 90%) ir gaunami jį kasant — sausumoje atidengiant gintaringos "mėlynosios žemės" klodus.

Šiuo metu eksploatuojami turtingi gintaro klodai Jantarnoje vietovėje. Pastaruoju metu, atlikus tyrimus Sambijos pusiasalyje, buvo

Namų Dažytojas

Iš vidaus ir iš lauko

Zema kaina —

Aukšta kokybė

Veltui apkainavimas

CL. 5-6451

Toronto

Patyręs Tinkuotojas

Visokių rūšių tinkavimas

iš vidaus ir lauko

ir naujų lubų

Telefonas: RO. 6-3026

Toronto

Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitus SSRS kraštus. Siųskite savo giminėms ir artimiesiems siuntinius per lietuvišką įstaigą

SAKAS PARCEL SERVICE

sent by

Ukrainska Knyha

755 Barton St. E., Hamilton, Ontario
Tel. LI. 4-7239

Jūsų siuntiniai yra garantuoti ir apdrausti. Galite siųsti maistą, avalynę, vaistus bei rūbus, nuo 4 iki 17 svarų. Muito mokestis yra Ukrainska Knyha nustatytas.

Mūsų naujoje didesnėje patalpoje jūs rasite: avalynės, skarucių, skutimo ir kirpimo priemonių ir kt. Mes turime didelį pasirinkimą kostiuminės medžiagos. Kaina nuo \$3.00 ir daugiau už kostiumą. Lygios vienspalvės vilnos ir angliškos dryžuotos išskyrus pirmadienius.

Mes jums patarnausime greitai, nuoširdžiai ir teisingai.

Darbo valandos nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro

Generalmajoro dukterų pulkas piknikauja piratų "lizde". Tai scena iš Gilbert and Sullivan operetės "The Pir-

rasta didelių gintaro telkinių, kurie turės didelę pramoninę reikšmę. Taigi gintaro mūsų šalyje daug, o jo pramonei vystytis — plačios perspektyvos.

Kiek gintaro yra jūroje, niekas tiksliai negali pasakyti, tačiau reikia manyti, kad ir ten jo nemažai.

ates of Penzance", kuri bus parodyta ant televizijos pirmadienį, spalio 2 dieną. Ši operetė buvo statoma Strat-

NDOLA. — Šiaurės Rodezijos autoritetai paskelbė, kad jie praves viešą tyrinėjimą Jungtinių Tautų sekretoriaus Hammarskjoldo žuvimo priežasties.

Su Hammarskjoldu žuvo

14 kitų. Jų tarpe viena karnavališka paroda, JT pareigūnė.

Maskva. — Tarybų Sąjunga pagamina po 900 traktorių į dieną ir dabar yra pirmoji pasaulyje traktorių gamyboje.

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą

ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas

UKRAINSKA KNYHA

Suteikia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą

Primam persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, medikamentų, maisto ir kitko.

Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą ir gavėjui nieko nebereikia primokėti.

Ukrainska Knyha centras ir skyriai randasi:

TORONTE:

962 Bloor St. W. — 1162 Dundas St. W.

WINNIPEG: — 613 Selkirk Ave.

EDMONTONE: — 10803 — 85 St.

VANKUVERYJE: — 652 Kingsway St.

Toronto skyriuje ir centrinėje raštinėje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių.

Toronto skyrius ir centrinė raštinė atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta. Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglų kalba.

Centrinė raštinė:

Ukrainska Knyha

962 BLOOR ST. W. — TORONTO 4, ONT.

Telefonas: LE. 4-7551

A. R. LESAZAS

Vertė J. URBŠYS

Draugystės Jėga

Ištrauka iš romano "Šlubas Velnias"

(Tąsa)

— Tuo tai galite būti visai tikras, — pasakė donas Chuanas. — Galvą guldau, kad jie, o ypačiai ji atsilygins jums kuo puikiausiai. Vardu ji donja Teodora. Ji yra našlė, gavusi po vyro didžiulius turtus, o, be to, tės damos dėsnumas prilygsta jos grožiui. Pagaliau aš patiesu ispanas ir bajoras, ir mano žodžio turi jums užtekti.

— Na, gerai, — sutiko sodininkas. — Turėdamas jūsų pažadą, aš pasikalbėsiu su vienu pažįstamu katalonietiu, perėjusiu į musulmonų tikėjimą, ir pasiūlysiu jam...

— Ką jūs kalbat? — pertraukė jį toledietis, baisiausiai nustebęs. — Kaip jūs galite pasitikėti niekšu, nepasidrovėjusiu atsimesti nuo savo tikėjimo ir priimti...

— Tegu jis ir atsimetėlis, — pertraukė savo ruožtu Fransiskas, — o vis tiek doras žmogus. Jo daugiau tenka gailėti, negu neapkęsti. Jei panašūs nusikaltimai būtų iš viso atleistini, tai jam aš jį dovanočiau. Paklauskite tik, kaip visa tai atsitiko.

Jis gimė Barselonoje ir yra iš profesijos chirurgas. Matydamas, kad gimtajame mieste jam nelabai sekasi, jis nusprendė persikelti į Kartacheną, mat, tikėjosi, kad, pakeitęs vietą, turės daugiau laimės. Jis sėdo tad su motina į laivą plaukti į Kartacheną. Kelyje betgi laivą užklupo vienas Alžyro piratas, kuris, paėmęs juos, nelaisvę, parsivežė į savo miestą. Čia jis abu juos pardavė į vergiją: motiną — tokiam maurui, o jį patį — vienam turkui. Tas taip engė savo vergą, jog katalonietis priėmė mahometonų tikėjimą ir išėjo iš vergijos. Jis tai padarė ir dėl to, kad norėjo išpirkti iš vergijos savo motiną, su kuria jos šeimininkas, tas mauras, elgėsi irgi labai žiauriai. Ir tikrai, pasidaręs musulmonu, jis pasisamdė pas vieną pašą, su kuriuo atliko keletą piratinių žygių, ir susidėjo keturis šimtus patagonų. Už dalį tų pinigų jis išpirko iš vergijos motiną, o su likusiais sumanė papirauti savarankiškai.

Jis pasidarė kapitonu, nusipirko nedidelį laivą be denio ir, pasitalkinęs keletą turkų kareivių, sutikusių prisidėti prie jo, išplaukė pasisukti tarp Alikantės ir Kartachenos. Grįžo su gro-

biu. Išplaukė vėl. Jo plaukiojimui buvo tokie sėkmingi, kad jis netrukus įsitaisė didelį laivą ir grobius ėmė jau kaip reikiant. Bet čia laimė nusisuko nuo jo. Kartą, užkabines prancūzų regatą, jis taip gavo į kailį, kad su savo laivu vos-ne-vos parsipliuskeno į Alžyro uostą. O kadangi šiuose kraštuose apie piratus sprendžiama iš jų žygių sėkmingumo, tai po tokios nelaimės turkai ėmė jį niekinti. Tada iš apmaudo ir širdgėlos katalonietis laivą pardavė, nusipirko už miesto namą ir gyvena ten nuo to laiko iš santaupų — su motina ir su keletu vergų.

Aš jį dažnai aplankau. Mat, mudu buvome pas vieną šeiminką ir smarkiai susidraugavom. Jis man atveria visas savo širdies paslaptis. Štai kad ir prieš trejetą dienų tas atsimetėlis su ašaromis akyse guodėsi man netekęs ramybės po to, kai perėjęs į musulmonų tikėjimą. Sąžinė taip jį nuolat graužianti, kad kartais imas jį noras mesti po šimts pyptkių turbaną ir viešai apgailėti savo nuodėmę, atitaisant papiktinimą, kurį sukėlęs krikščionims. Paskui tegu kad ir gyvą degina jį už tai.

— Toks yra tas atskalūnas, į kurį žadu kreiptis, — pasakojo toliau Fransiskas. — Tokio žmogaus nėra ko bijotis. Dabar aš, prasimetęs kokį reikalą, išeisiu ir užsuksiu pas jį. Aš jam pasiūlysiu, užuot tuščiai graužusis dėl savo atskilimo nuo bažnyčios ir naikinus sau taip sveikata, pagalvoti verčiau, kokiū būdu sugrįžus į jos prieglobstį. Ir čia aš jam paduosiu mintį, kaip jis galėtų tai padaryti. Patarsiu jam paleisti gandą, kad, neva, dykinuoti nusibodus, jis noris vėl pradėti pirauti. O su tuo laivu mes visi pasieksime Valencijos krantus. Ten donja Teodora jam taip atlygins, kad jis galės Barselonoje labai maloniai užbaigti savo amžių.

— Taip, taip, brangusis Fransiskai, — sušuko donas Chuanas, apimtas vilties nuotų navariečio vergo žodžių. — Galite tam atskalūnui žadėti viską. Nėra jokios abėjonės, kad ir jūs, ir jis būsite puikiai atlyginti. Bet ar jūs manote, kad tas sumanymas įvykdomas?

— Sunkumų, kurie neateina man dabar į galvą, pasitaikyti, žinoma, gali, — atsakė Fransiskas, — bet mudu su atskalūnu juos paš-

linsime. Alvarai, — pridūrė jis išeidamas, — nesirūpinkit, aš manau, kad viskas bus gerai, ir tikiuos sugrįžęs pranešti jums linksmų naujienų.

Ir vis dėlto toledietis nerimavo, laukdamas, kol Fransiskas grįš atgal; tas užtruko kokias tris ar net keturias valandas ir parsiradęs pranešė:

— Mačiau atskalūną, išdėsciau jam mūsų sumanyimą ir po ilgo svarstymo sutarėm, kad jis nusipirks nedidelį, bet pilnai įrengtą laivą. Kadangi jūreiviai gali būti ir vergai, tai jis pasiims į laivą visus savuosius. Iš baimės betgi, kad jo neįtartų, jis pasisamdys dar ir dvylika turkų kareivių; tegu atrodo, jog jis tikrai ruošiasi plaukti pirauti. Daugiau dvi dienos prieš paskirtą išplaukimo terminą jis sulips su savo vergais naktį į laivą, pakels patylikais inkarą ir atplauks su maža valtele paimti mūsų; mes gi visi trys lauksime jo prie tų mažų sodų vartelių, kur išeiną į jūros pusę. Štai koks mūsų planas. Jūs galite jau dabar atidengti jį tai į vergiją pakliuvusiai damai ir užtikrinti ją, jog vėliausia po dviejų savaičių ji bus laisva.

Kas džiaugsmo Saratei vykti pas donją Teodorą su tokia malonia naujiena! Norėdamas gauti leidimą pasimatyti su ja, jis kitą dieną stengėsi pasipainioti po kojų Mesomortui... Sutikęs jį, tarė:

— Atleiskite, senjore, kad aš drįstu paklausti, kaip jums pasirodė vakar gražioji vergė? Ar jūs dabar labiau patenkintas...

— Aš tiesiog sužavėtas, — pertraukė jį dejus. — Jos akys vakar jau nebevegė mano meilų žvilgsnių. Jos kalbos, kuriose paprastai nieko, be aimanų, negirdėjai, šį kartą buvo daug ramesnės. Man net pasirodė, jog ji ir mano žodžių klausėsi gana atsidėjusi ir, galima sakyti, beveik palankiai. Tai tau, Alvarai, aš turiu būti dėkingas. Aš matau, jog tu gerai pažįsti savo krašto moteris. Noriu, kad tu su ja dar pasikalbėtum ir užbaigtum tai, ką taip laimingai esi pradėjęs. Pasuk sau gerai galvą ir su visu savo sumanumu priartink man valandą, kurios taip laukiu. Tada bematant padarau tave vėl laisvą ir — prisiekiu tai mūsų didžiojo pranašo siela — gražinu į tėvynę, apipiltą tokiomis malonėmis, kad krikščionys pamatę netikės, jog parsirandi iš vergijos.

Toledietis, žinoma, visomis keturjomis parėmė tą Mesomorto viltį. Jis apsimetė sužavėtas jo pažadais ir, neva norėdamas pagreitinti de-
jaus lūkesčių išsipildymą, nusiskubino pas gražuolę

vergę. Jis užtikėjo ją vieną kambaryje. Patarnaujančios senės buvo užimtos kažkur kitur. Jis papasakojo, ką navarietis su atskalūnu, pasitikėdami duotais jiems pažadais, buvo sutarę.

Damai akys nušvito, išgirdus, koks puikus planas yra sudarytas jai iš nelaisvės išvežti.

— Nejaugi tai būtų galima daktas, — sušuko ji, nesitverdama džiaugsmu. — Nejaugi tikrai galiu tikėtis išvyti vėl savo brangią tėvynę? Savo Valensiją? Kokia laimė būtų po tiekos pavojų ir rūpesčių ramiai ten su jumis pagyventi. Ak done Chuanai, kaip man smagu darosi nuo vienos minties apie tai! Ar ir jūs taip pat? Ar jums atėjo į galvą, kad, išplėsdamas mane iš dejas jungo, jūs atsiimat iš jo savo žmoną?

— Deja! — atsakė Saratė, giliai atsidusęs. — Kaip mane žavėtų tie jūsų meili žodžiai jei jie neprimintų nelaimės kito jus mylinčio žmogaus ir jei tas kartus prisiminimas nenuodytų man viso džiaugsmo! Atleiskite man, senjora, nepykite ant manęs už tuos mano jausmus! Sutikite, jog Mendosa yra vertas to, kad jo ir jūs pasigailėtumėt. Juk dėl jūsų jis apleido Valensiją, dėl jūsų neteko laisvės, ir aš esu tikras, kad Tunise ne tiek ji slegia vergijos grandinės, kiek nusiminimas, kad negalvo atkeršyti Ponsui už jus.

— Žinoma, jis yra vertas geresnio likimo, — tarė donja Teodora. — Dievas mato, kad aš labai giliai imu į širdį visa tai, ką jis man yra padaręs. Aš labai atjaučiu kančias, kurias jis kenčia dėl manęs, bet atsilyginti už visa tai savo širdimi — negaliu. Taip nulėmė, matyt, negailestingos žvaigždės.

Tą akimirką įėjo abi Sifuenteso našlę aptarnaujančios senės, ir tas pasikalbėjimas turėjo nutrūkti. Donas Chuanas užvedė tuoj kalbą apie ką kitą ir, apsimesdamas dejas žmogumi, tarė donjai Teodorai:

— Taip, žavioji vergė, jūs pati apkaustėt žmogų, uždejusį jums vergijos grandines. Nėra kito turko, kuris mokėtų taip mylėti ir būtų toks malonus, kaip jūs ir mano viešpats Mesomortas. Jis, beje, yra labai patenkintas pasikalbėjimu su jumis. Elkites tad ir toliau su juo taip pat palankiai ir tada netrukite susilaukti savo negandų galo.

Jis išėjo, sakydamas kaip tik tuos paskutinius žodžius, kurių tikrą prasmę suprato tik dama.

Visą savaitę truko dejas rūmuose tokia padėtis. Per tą laiką Katalonijos atskalūnas nupirko nedidelį, bet

kone visai įrengtą laivą ir ruošėsi kelionei. Jam reikėjo dar šešių dienų visam kam galutinai sutvarkyti, kai dalykai pakrypo į blogesnę pusę. Donas Chuanas baisiai susirūpino.

Mat, Mesomortas, pasiėmęs jį pas save į kabinetą, tarė jam:

— Alvarai, tu esi laisvas. Gali, kada nori, važiuoti į savo Ispaniją. Dovanos, kur žadėjau, paruoštos. Mačiau šiandien su gražiąja vergė. Negali pažinti, kaip ji pasikeitė! Liūdesio, kuris man pridarė tiek nemalonumo, kaip nebuvo. Vergija kasdien ją vis mažiau beslegia. Aš ją šiandien užtikau tokią žavingą, kad nusprendžiau vesti. Po dviejų dienų jis bus mano žmona.

Išgirdęs šiuos žodžius, donas Chuanas išbalavo ir, kad ir kaip stengdamasis susivaldyti, negalėjo nuslėpti nuo dejas savo sumišimo ir nuostabos. Tas paklausė jį, kas jam pasidarė.

— Viešpatie, — atsakė, vis dar neatitokdamas, toledietis, — jei turiu tiesą sakyti, tai aš baisiai nustebau, išgirdęs, jog vienas iš žymiausiųjų Otomanų imperijos vyrų nori tiek nusižeminti, jog žada vesti vergę. Aš žinau, kad tokių atsitikimų yra buvę, bet vis dėlto, kai garsusis Mesomortas, už kurio didžiausieji Portos pareigūnai mielai išleistų savo dukteris...

— Žinau, žinau, — pertarė jį dejus, — aš galėčiau siekti paties didžiojo vizirio dukters su mintimi užimti paskiau net uošvio vietą, bet turtų man užtenka, o garbės netrokštu. Čionykščio gyvenimo ramybė ir smagumai patinka man geriau už garbę būti didžiojo viziriu. Toji garbė yra gana pavojinga. Dėl sultonų baimės ar kitų pavydo gali, vos spėjęs įkopti į jos viršūnę, bematant nudardėti žemyn. O, be to, aš myliu savo vergę. Jinai yra tokia graži, jog rangas, į kurį mano meilė ją kelia, per aukštas jai nebus. Bet reikia, — pridūrė jis, — kad vergė šiandien pat pakeistų tikėjimą. Tuo ji kaip tik ir užsitarnautų garbę, kurią aš noriu jai suteikti. Kaip tu manai, ar ji kartais dėl kokio nors juokų verto prietaro nepradės spyriuotis?

— Ne, viešpatie, — atsakė donas Chuanas, — esu tikras, kad ji paaukos viską, kad tik iškiltų jį jūsų aukštybes. Tačiau, jei jūs man leisite pasakyti, aš manyčiau, kad nereikėtų gal vesti per staigiai. Kam skubintis? Šiaip ar taip, nėra abejonių, jog mintis pamesti tikėjimą, iskięptą jai nuo pat lopšio, turės ją kiek išgąsdinti. Duokite jai laiko apsiprasti. Kai jinai įsitikins,

ta laivą ir
Jam reikė-
visam kam
yti, kai da-
logesnę pu-
nas baisiai

as, pasišau-
kabineta,

esi laisvas.
važiuoti į
ovanos, kur
os. Mačiau
ražiaja ver-
nti, kaip ji
esio, kuris
nemalonu-

Vergija
žiau besle-
nen užtikau-
d nuspreni-
viejų dienų
ona.

žodžius, do-
no ir, kad ir
sis susival-
uslėpti nuo
imo ir nuo-
usė ji, kas

— atsakė,
amas, tole-
tiesą sa-
nustebau,
enas iš žy-
nų imperi-
iek nusiže-
esti vergę.
ių atsitiki-
t vis dėlto,
mortas, už
Portos pa-
leistų savo

— perta-
s galėčiau
jo vizirio
imi užimti
vietą, bet

a, o garbės
ščio gyve-
smagumai
au už gar-
viziriu. To-
a pavojin-
baimės ar
vos spėjęs
bematant

O, be to,
rgę. Jinai
og rangas,
ė, ja kelia,
abus. Bet
jis, — kad
at pakeistų
kaip tik ir
ę, kurią aš
i. Kaip tu
ais dėl ko-
erto prieta-
uotis?

e, — atsa-
as, — esu
aukos vis-
ltų į jūsų
au, jei jūs
yti, aš ma-
eikėtų gal
Kam sku-
taip, nėra
ntis pames-
dytą jai nu-
tę kiek iš-
tę jai laiko
nai įsitikins,

kad jūs, užuot suniekinę ir
pasku palikę skurdžiai senti
kartu su kitomis vergėmis,
vesdamas keliat ją į rangą,
kurį užimat pats, tai dėkin-
gumas ir garbės troškimas
nugalės po truputį visus
skrupulus. Daug laiko nereik-
kia, bet kokia savaitė praverstų.

Dejus susimąstė. Savaitės
laikas, kurį siūlė jam jo pa-
tikėtinis, atrodė per ilgas.
Tačiau šiaip jau patarimas
negali sakyti, kad būtų ne-
protingas.

— Gerai, Alvarai, tegu
būna taip, kaip tu sakai, —
pabylojo jis pagaliau. —
Kad ir kaip norisi man turėti
tą vergę kuo greičiausiai,
pakantrausiu dar tą savaitę.
Eik dabar pas ją ir pasikal-
bėk, kad po savaitės ji būtų
pasiruošusi išpildyti mano
norus. Tegū tas pats Alva-
ras, kuris ją palenkė mano
pusėn, turės garbę pasiūlyti
jai ir mano ranką.

Donas Chuanas nubėgo
pas Teodorą ir papasakojo
jai apie Mesomorto sumany-
mą, kad ji žinotų, kaip turi
kalbėti ir elgtis su dejum. Jis
pranešė jai taip pat, kad po
šešių dienų atskalūno laivas
bus pasiruošęs išplaukti. Si-
fuenteso našlė labai susirū-
pino, kokiū būdu ji bėgdama
išeis iš savo menės, jei
visi kambariai, per kuriuos
pasiekiami laiptai, esti visuo-
met užraknėti. Jis atsakė:

— Nesirūpinkit, senjora.
Jūsų menės langas eina į so-
dą. Per jį jūs ir išlipsis. Aš
pasirūpinsiu, kad iš lauko
pusės būtų kopėčios.

Praėjus šešioms dienoms,
Fransiskas pranešė toledie-
čiui, jog atskalūnas ruošia-
si ateinančią naktį išplaukti.
Galite suprasti, kaip nek-
kantriai buvo laukiama tos
nakties. Ji pagaliau sutemo
ir dar, jų laimei, — tamsi
tamsutėlė. Atėjus laikui vyk-
dyti sumanytą, donas Chua-
anas nunešė kopėčias prie
gražuolės lango, kur ji jau
laukė. Donja Teodora greit
nulipo jomis baisiausiai su-
sijaudinusi. Paskui ji paėmė
už rankos toledietį, kuris ją
nusivedė prie sodo vartelių iš
jūros pusės.

Jie skubėjo abu takeliu ir
džiaugėsi, ištrūkę iš nelais-
vės. Tačiau likimas, su ku-
riuo, matyt, juodu vis dar
nebuvo susigerinę, pakišo
vėl jiems koją — užgriuvo
dar didesnė nelaimė, kurios
jie užvis mažiausiai tikėjo-
si.

Kai jie buvo jau už varte-
lių ir ėjo pakrante į tą pusę,
kur jų laukė valtis, kažkoks
žmogus, kurį jie palaikė sa-
vo pabėgimo bendrininku ir
kurio dėl to visai nesisaugo-
jo, priėjo tiesiai prie dono
Chuanos su nuoga špaga ran-
koje ir įsmeigė jam į krūti-
nę, šaukdamas:

— Klastūne Alvarai Pon-

sai, žinosi dabar, kaip donas
Fadrikė de Mendosa baudžia
pasalūnus. Tu nesi vertas,
kad su tavimi kaučiaus kaip
su garbingu žmogumi.

Toledietis neatlaikė kieta
smūgio ir parvirto ant žemės.
Donja Teodora, kurią
jis laikė už parankės, nukri-
to šalimais, apalpusi iš neti-
kėtumo, skausmo ir išgąščio.

— Ak Mendosa, — pratarė
donas Chuanas, — ką jūs
padarėt? Jūs perdūrėt savo
draugą.

— Viešpatie brangiausias!
— sušuko donas Fadrikė. —
Negi galimas daiktas, kad
būčiau nužudęs...

— Aš jums atleidžiu savo
mirtį, — pertarė toledietis.
— Likimas vienas čia tėra
kalta. Jis panorėjo užbaigt
mūsų nelaimių ratą. Bran-
gusis Mendosa, aš mirštu pa-
tenkintas, nes galiau atiduoti
donją Teodorą tiesiai jums į
rankas. Ji paliudys, kad aš
iki mirties likau ištikimas
jūsų draugas.

— Kilniausias drauge, —
tarė donas Fadrikė, be galo
nusiminęs, — jūs mirsite ne
vienas. Ta pati geležis, kuri
ką tik persmeigė jūsų krūti-
nę, nubaus tuoj pat ir žudi-
ką. Jei mano suklydimas ir
gali pateisinti nusikaltimą,
kurį aš padariau, tai nura-
minti manęs jis niekad neį-
stengs.

Su tais žodžiais jis prisidėjo
smaigali špagos prie
krūtinės ir, įvaręs ją iki ran-
kenos, krito ant dono Chua-
no. Tas apalpo ne tiek todėl,
kad buvo nustojęs daug
kraujo, kiek matydamas tokį
baisų savo draugo pasielgi-
mą.

Fransiskas su atskalūnu,
kuris stovėjo per dešimt
žingsnių nuo ten ir dėl tam-
tikrų priežasčių nesiskubino

donui Alvarui į pagalbą, bai-
siai nustebo, kai išgirdo pas-
kutinius dono Fadrikė žo-
džius ir pamatė, ką jis pasi-
darė. Juodu suprato, kad jis
bus apsirikęs ir kad sužeis-
tieji yra ne mirtini priešai,
kaip jie manė, o draugai. Ta-
da jie jau pribėgo jų gelbė-
ti, bet, radęs juos, o taip pat
ir neatsipeikėjusią dar don-
ją Teodorą be sąmonės, ne-
žinojo, ką daryt. Fransiskas
buvo tos nuomonės, kad pa-
siimti reikia tik damą, o ka-
valierius palikti abu gulėti,
kur guli, nes iš visko esą ma-
tyt, jog jie netrukus mirs,
jei nėra dar mirę. Atskalū-
nas galvojo kitaip. Jis pasa-
kė, kad negerai būtų palikti
sužeistuosius, kad jų žaizdos,
galimas daiktas, anaipol ne-
santčios mirštamoms ir kad jis
laive jas sutvarstysias; jis
pasiėmęs į laivą visus savo
pirmosios, jo anaipol dar ne-
užmirštos profesijos instru-
mentus. Fransiskas sutiko.

Puikiai nusimanydami,
kaip svarbu buvo daryti vis-
ką kuo greičiausiai, atskalū-

nas su navariečiu, pasitalki-
nę keletą vergų, nunešė į
valti nelaimingąją Sifuentes-
so našlę ir dar nelaiminges-
nius jos kavalierius. Valtis
bematant prisiyrė prie laivo.
Sunešę lignonius ir sulipę pa-
tys visi į jį, vieni tuoj ėmėsi
tvarkyti bures, o kiti, iš bai-
mės, kad Mesomorto laivai
nesuskastų jų vyti, puolė
ant kelių ir siuntė karščiausias
maldas į dangų.

Atskalūnas, perdavęs lai-
vo valdymą vienam gerai tą
dalyką išmanančiam vergui,
tokiam prancūzui, ėmė triūs-
ti apie donją Teodorą. Jis
gražino jai sąmonę. Po kiek
laiko, jo pastangų dėka, at-
sipeikėjo ir donas Fadrikė
su tolediečiu. Sifuenteso naš-
lė, apalpusi tą akimirka, kai
pamatė, jog kažkas smeigia
špagą donui Chuanui į krūti-
nę, labai dabar nustebo, iš-
vydusi Mendosą. Jinai supra-
to jį patį save suzeidus iš

skausmo, kad perdūrė savo
draugą, ir todėl negalėjo žiū-
rėti į jį kitaip, kaip į myli-
mo žmogaus žudiką.

Be galo liūdną vaizdą tei-
kė tie trys iš alpulio atsiga-
vę žmonės. Nors, būdami be
sąmonės, jie priminė numi-
rėlius, vis dėlto tada ne taip
graudu buvo žiūrėti į juos,
kaip dabar. Donja Teodora
žvelgė į doną Chuaną tokiomis
akimis, iš kurių aiškiai
galėjai skaityti, koks didelis
skausmas veria jai širdį ir
kaip baisiai jinai yra nusi-
minusi. Abu draugai gailiai
dūsavo, nenuleisdami savo
gestančių akių nuo numylė-
to veido.

Kurį laiką niekas nieko ne-
sakė. Paskui šitą meilės ir
graudulio persunktą tylą nu-
traukė donas Fadrikė. Jis
prabilo į Sifuenteso našlę to-
kiais žodžiais:

(Bus daugiau)

Darbininkai Sako: Dabar Nebe 1933-tieji Metai

(Laiškas Tiesai iš Berlyno)

Tai, kad Vakarų Berlynas
pavirto didžiausiu šnipų ir
diversantų lizdu, šiandien
niekur pasaulyje jau nebėra
paslaptis. Juodžiausios reak-
cijos, nežaboto militarizmo
ir revanšizmo šalininkai čia
susisuko savo gužtas. Iš čia
jie tiesia purvinus nagus į
Vokietijos Demokratinę Res-
publiką ir kitas socializmo
stovyklos valstybes. Vakarų
Berlyne esančios radijo sto-
tys kasdien teršia eterį
šmeižtais, neapykanta socia-
listiniams kraštams.

Neseniai Demokratiniam
Berlyne buvo teisiami Vaka-
rų Berlyne esančių žvalgy-
bos įstaigų agentai, kurie vi-
lijo žmones bėgti į Vaka-
rus. Dirbdami už judošiškų
grašius, šie agentai buvo pa-
virtę tikrais žmonių pirkliais.
Tačiau patekusieji į pinkles
žmonės greit pamatė, kad
Vakaruose jų niekas išskės-
tomis rankomis nelaukia, jog
jie tereikalingi apgaulingai
propagandai. Daugelis pabė-
gusiųjų vėl grįžta atgal. Ne-
seniai iš Vakarų sugrįžo me-
dicinos sesuo D. Brech. Ji
ten turėjo dirbti nuo 7 va-
landos ryto iki 8 valandos
vakaro. Norint atiduoti vai-
ką į darželį, reikia mokėti
nuo 170 iki 200 markių, o tai
yra pusė darbininko atlygi-
nimo. Reikia dar prisiminti,
jog čia gana brangūs butai.
Dabar D. Brech dirba vieno-
je lignoninėje Berlyne. "Džiau-
giuos, — sako ji, — jog su-
grįžau atgal. Praėjusieji mė-
nesiai man vis dar atrodo
kaip klaidus sapnas".
Buvo ir tokių, kurie gyve-

no Demokratiniam Berlyne,
o dirbo Vakarų sektoriuose,
dažnai tokių koncernų įmo-
nėse, kaip Telefunken, Si-
mens, AEG, kurių veikla tiek
daug kančių atnešė žmoni-
jai, neišskiriant ir vokiečių
tautos. Šie koncernai ir da-
bar yra įsikinę į Vakarų
Vokietijos karinį vežimą.

Laisvas sektorių sienų per-
ėjimas sudarė sąlygas spe-
kuliuoti. Spekulantai tempė
iš Demokratinio Berlyno
kaip įmanydami maisto pro-
duktus: mėsos gaminius,
miltus, sviestą. Vis įžūliau
darbavosi valiutos speku-
liantai.

Tokiai nenormaliai padė-
čiai turėjo ateiti galas, ir jis
atėjo. VDR vyriausybė ėmė
si reikiamų priemonių —
sektorių siena uždaryta. De-

mokratinio Berlyno gyvento-
jai tai sutiko su pritarimu.
Rašytojas Bodo Uzė pareiš-
kė: "Visus dabar domina
taikos išsaugojimas pasauly-
je. Iš niekur taip negresia
pavojus taikai, kaip čia. To-
dėl tuo labiau mes turime bū-
ti dėkingi VDR vyriausybei,
kuri nelaukė, kol bus grieb-
tas atvirų provokacijų, kas
labai galėjo būti". Šios prie-
monės susilaukė pritarimo
žmonių tarpe. Laikraštyje
"Berliner caitung am abend"
L. Adam rašė: "Man, Vaka-
rų Berlyno gyventojui, be-
jėgiškas Vilio Brandto (Vaka-
rų Berlyno burmistras) —
V. B.) murmėjimas dėl VDR
vyriausybės priemonių skam-
ba kaip muzika. Man jau sen-
niai buvo sunku žiūrėti į ilgą
VDR nuolaidžiavimą".

Nors ši priemonė ir nebu-
vo nukreipta prieš Vakarų
Berlyną, tačiau politiniai
veikėjai anapus Brandenbur-
go vartų sustaugė vilkų bal-
sais. Sustaugė todėl, jog ne-
galės daugiau kišti savo pur-
vinų letenų į VDR. Jie pra-
šneko apie demokratiją, pri-
siminė žodį "humaniskumas",
lyg būtų pamiršę, kad
Vakarų Berlyne ramiai sau
gyvena buvę aukšto rango
hitlerininkai, kariniai nusi-
kaltėliai, budeliai. Brandtas
tuojau kreipėsi į savo šemi-
ninkus amerikiečius. Jį šiek
tiek nuramino atvažiavęs
JAV viceprezidentas Džon-
sonas.

Amerikiečiai, užuot ieško-
ję taikos Berlyno klausimo
išsprendimo, ėmėsi grubaus
jėgos demonstravimo. Į Vaka-
rų Berlyną buvo pasiųsta ka-
rinių mašinų kolona. "Sprogs-
tamoji medžiaga" — skelbė
užrašai anglų ir vokiečių kal-
bomis ant kai kurių mašinų.
Lyg Vakarų Berlyne dar bū-
tų maža sprogstamosios me-
džiagos...

Visą Berlyną aptarnaujan-
tis elektrinis miesto trauki-
nys yra Demokratinio Berly-
no žinioje. Geležinkelininkai
ir toliau eina savo pareigas

(Pabaiga ant 12 pusl.)

Lilia Flower Shop

630 QUEEN ST. W.

TORONTO

Specializuojamės Prirėngime Gėlių Vestuvėms,
Laidotuvėms ir Kitiems Reikalams.

Telefonas EM. 6-4188

Lietuviška Valgykla

UNION CAFE

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Sviežias Maistas. Geras Pasirinkimas Įvairių Lietu-
viškų Valgių. Turime Kambarių Apsistojimui.

Savininkas Ch. Pampalas

Telefonas: LI. 4-6917

Pranešimai

Toronto

Susirinkimas

Sūnų ir Dukterų Draugijos pirmos kuopos narių mėnesinis susirinkimas įvyks sekmadienį, spalio 1 dieną, 2 valandą po piet, savo svetainėje, 160 Claremont St.

Visi nariai ir narės kviečiami atsilankyti. Taipgi primename nariams, kad peržiūrėtumėt knygetes ir persitikrintumėt, ar mokesčiai jau sumokėti.

Nepatingėkit ateiti. Yra svarbių reikalų aptarimui.

Kuopos valdyba

Moterų dėmesiai

Tuojuo po sūninės susirinkimo įvyks Toronto Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas.

Maloniai prašome visas klubo nares ir nenasas atsilankyti į šį susirinkimą.

Yra daug reikalų, kuriuos turime visos aptarti. Taipgi reikėtų plačiau pakalbėti, ką veiksime šį ateinantį žiemos sezoną.

Iki pasimatymo susirinkime!

Klubo Valdyba

Mirė J. Kazon

LOWBANKS, Ont. — Rugsėjo 1 d. mirė Joseph Kezon, gimęs 1873 metais, Lietuvoje. Velionis paliko nuliūdime žmoną Marcelę Kezon - Čebanskaite ir dvi dukteris: Marcelli Kezon-

DARBININKAI SAKO DABAR NE 1933 M.

(Atkelta nuo 11 pusl.)

Vakarų Berlyne. Įnirusių miltaristų rezervate tai nelengvas, daug pasiukojimo reikalaujantis darbas. Sujūžusių chuliganų būriai gana dažnai stotyse ima daužyti traukinių vagonus, puola geležinkelinius. Teko matyti keletą vagonų, "pasisvečiausių" Vakarų sektoriuose. Išdaužyti langai, peiliais suraizyti minkštasuoliai. Sunku tikėti, kad tai darosi Europos centre. Geležinkeliui padaroma dešimtys tūkstančių markių nuostolių. Buvo atsitikimų, kai chuliganai užpuldavo geležinkelinius ir juos mušdavo. Neseniai iki sąmonės netekimo buvo sumuštą geležinkelietis Horstas Vitenhagenas. Pagijęs jis vėl grįžo į darbą. "Aš nematau kapituluoti", — pareiškė jis. Kaip dabar žinoma, chuliganų būriai yra apmokami atitinkamų Vakarų Berlyno įstaigų. Už "darbo dieną" jie gauna po aštuonias markes.

Laikraštis "Berliner caltung am abend" išspausdino kreipimąsi į amerikiečių kareivius, tarnaujančius Vakarų Berlyne. Laikraštis rašė: "Norima jums įkalbėti, jog jūs ginatė Vakarų Berlyno gyventojų apsisprendimo teisę. Kokia nesąmonė! Niekas negresia Vakarų Berlynui. Lygiai taip pat, kaip vokiečių daliniai reikalingi tvarkyti amerikiečių reikalams Niujorke, Vašingtone ar

Boggio ir Anne Kezon-Kurelin.

M. K.

Losangele, lygiai taip amerikiečiai reikalingi tvarkyti mūsų reikalus.

Jūs stovite netikro reikalo sargyboje, vaikinai, ir visai netoje vietoje. Geriausia vieta amerikiečiui — Amerikoje. Todėl keliaukite, vaikinai, namo. Tai geriau ir jums ir mums".

Vokietijos Demokratinės Respublikos Liaudies armija, liaudies policija ir darbininkų kovos būriai budriai stovi pirmosios vokiečių darbininkų ir valstiečių valstybės sargyboje. Šios valstybės piliečiai dabar jaučiasi visiškai krašto šeimininkai. Jie pasiryžę kovoti už savo teisių reikalą ir nesileidžia išprovokuojami. Kovos grupės narys H. Gemskis rašė savo dienoraštyje, kaip jis su kitais darbininkais stovėjo šalia Brandenburgo vartų. Viršum galvų dūzgė Vakarų malūnsparnis. Prisiartinęs būrys Vakarų Berlyno chuliganų šūkavo ir apsvaidė postą akmenimis. "Mūsų neapykanta šiems valkatoms auga, — pasakoja jis. — Mintyse iškyla 1933-tieji. Čia rėkavo rudieji banditai. Čia liepsnojo jų degliai, kurie užkūrė karo gaisrą.

Aš patempiau šautuvo diržą. Šūkaukite. 1961-ieji tai ne 1933-tieji. Šį kartą mes, darbininkai, turime šautuvus", — rašo H. Gemskis.

Vakarai verda pykčiu, bando kelti provokacijas.

Rytuose — VDR pasiryžusi ginti taiką. Čia gyvenimas teka ramiai, normalia vaga, bet budrumas neprarandamas nė minutę. Demokratinio Berlyno gyventojai didžiuojasi priklausą taikos, demokratijos ir socializmo stovyklai.

V. Butkus

Ivairenybės

Cukrinis Runkelis — Sodų Augalas

Tai, kad kai kurie runkeliai yra saldūs, žinojo ir senovės graikai. Šiuos gardžius šakniavaisius jie augindavo ne laukuose, o soduose. Ir tik prieš 200 m., kai 1717 m. Berlyno sodininkas Margrafas sugebėjo iš runkelių gauti keletą cukraus krislų, cukrinius runkelius pradėta masiškai auginti laukuose, kaip žaliavą cukrui.

Pirmasis Pašto ženklas

Prieš šimtą dvidešimt metų Anglijoje buvo išleistas pirmasis pašto ženklas. Iki jam pasirodant, laiški buvo siunčiami per specialius kurjerius, o tai tebuvo įmanoma įstaigoms, firmoms ir turtingiesiems. Visiems kitiems tekdavo naudotis pasitaikančiomis progomis.

Dar nėra tiksliai nustatyta, kas išrado pirmąjį pašto ženklą. Ilgą laiką pašto ženklą "tėvu" buvo laikomas aukštas Londono pašto pareigūnas Rolandas Hilis, 1837 m. parašęs brošiūrą apie pašto tarnybos reformą.

Tačiau kiti tyrinėtojai mano, kad šio išradimo garbė priklauso anglų knygų pirkliui Džemsui Čalmersui, dar 1834 m. pasiūliusiam ant vokių klijuoti specialias nedidelės etiketes. Visiškai galimas dalykas, kad Čalmerso pasiūlymą praktiškai įgyvendino Rolandas Hilis.

Turtingas Radinys

Seniai mokslininkams domino netoli Rostovo prie Dono esantieji penki vienodi pilkapiai. Dar praėjusiam šimtmečiame buvo mėginta juos tyrinėti, tačiau nesėkmingai: viename nieko nerasta, ant-

rame — tik arklio kaulai. Buvo manoma, kad palaidojimas apilėstas.

Tačiau archyvinės medžiagos tyrinėjimai parodė, kad vienas pilkapis nepakankamai ištirtas. Vėl pradėjus tirti, paaiškėjo, kad ankstesnieji kasinėtojai vieną koridoriaus atšaką klaidingai palaikė pačiu palaidojimu.

Po pilkapiu archeologai rado akmeninį rūsį, kuris antroje IV a. pr. m. e. pusėje, matyt, buvo Dono žemupyje įsikūrusių skitų genčių diduomenės atstovų laidojimo vieta. Rasta daugybė papuošalų, ginklų, rakandų.

Šių daiktų tarpe — geležinis kardas makštyje, kurioje auksu pavaizduotas skitų mūšis su graikais; masyvus auksas lankas (grivina), kurio nesujungti galai baigiasi panterų figūromis; papuošalai, kuriuos sudaro karneolio, koralo ir stiklo medalionai, įrėminti į auksą filigranas; auksinės plokštelės nuo išeiginių rūbų ir apyrankė.

Ekspedicija iš viso surinko apie 4,000 daiktų, jų tarpe 1,710 auksinių. Tai vienas turtingiausių palaidojimų, kurie buvo aptikti per pastarąjį penkiasdešimtmetį. Tikras lobis mokslui!

BONNA. — Konradas Adenaueras sutinka tartis su socialdemokratais dėl sudarymo valdžios.

Jo krikščionys demokratai nebesudaro daugumos. Laisvieji demokratai nenori eiti į koaliciją, jeigu Adenaueras bus premjeru.

FRANK VASS, B.A.

Advokatas - Notaras
Suite 403 455 Spadina
Ofiso tel. WA. 2-6111
Res. — CL. 1-0651
Toronto

Visokių Pieno Produktų Krautuvė

Modern Dairy

347 COLLEGE ST. — TORONTO
Telef.: LE. 6-1429

Taipgi didelis pasirinkimas visokių sausainių, maisto produktų.

Savininkai: A. A. Kukta

Advokatas - Notaras

WILLIAM PALAMAR

Suite 133
17 QUEEN ST. E. TORONTO
Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. EM. 6-1743

PARDUODAME

ŠVIEŽIĄ MEDŲ

T. R. MacNaughton, Meadowvale, Ont.
(Westoniečio K. Doveikos žentas)
Torontiečių patogumui, mūsų bičių medaus galima gauti Lietuvių salėje, 160 Claremont St.

J. LUNSKY

AKIŲ SPECIALISTAS

Egzaminuoja akis, ištirta akių nervus, nuo kurių patina nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko akiniu.

470 College W., Toronto
Tel.: WA. 1-3924

Akių ir Akiinių Specialistas

J. E. Merritt & Son

Optometristai - Optikai
Valandos: 9-12 ir 1-6
Treč. po piet uždaryta
Antradi., Ketv. ir Penkt. vakarais pagal susitarimą.
Tel. LE. 5-6400
1149 Dundas St. W.
Toronto, Ont.

Lietuviai Stogų Dengėjas

Abest Roofing & Tinsmithing Co.

144 FIRST AVE. Tel. NO. 6-8252
Toronto 8, Ont.

Dengiame naujus ir taisome senus stogus, vandens nutekėjimus (eavstrough) ir atliekame visokius skardos darbus.

Savininkas C. SWANKAS

LIETUVIS PLUMBERIS

J. Lisauskas

Įrengiam Aliejinį Apšildymą
Atliekam Kitus Plumberio Darbus
Darbas Garantuojamas — Prieinama Kaina
148 WESTMINSTER AVE. Tel. LE. 2-5191
Toronto